

RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON

OTSUS

Vaidlustusaja number	158-26/289938
Otsuse kuupäev	25.08.2026
Vaidlustuskomisjoni liige	Ulvi Reimets
Vaidlustus	DEFREM OÜ vaidlustus Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse piiratud hankemenetluses „Ratassõidukite remont ja hooldus“ (viitenumber 289938)
Menetlusosalised	Vaidlustaja, DEFREM OÜ, esindaja vandeadvokaat Ringo Heidmets Hankija, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus, esindaja Evelin Adamson Kolmas isik, Osaühing EGESTEN, esindaja Hilma Siirak Kolmas isik, ART ML OÜ, esindaja Anne Sammel Kolmas isik, Aktsiaselts Baltflex, esindaja advokaat Priit Kala Kolmas isik, ACM Service OÜ, Anneli Piilbak Kolmas isik HR-Service OÜ Kolmas isik Renowa Projektid OÜ Kolmas isik, OÜ Vaiest, esindaja Janek Tiisler Kolmas isik, OÜ GoCraft, esindaja Tormis Saar
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS¹ § 197 lg 1 p-i 4 ja § 198 lg-te 3 ja 8 alusel

1. Jätta DEFREM OÜ vaidlustus rahuldamata.
2. Mõista DEFREM OÜ-lt Aktsiaseltsi Baltflex kasuks välja lepingulise esindaja kulud 1800 eurot (käibemaksuta).
3. Jätta DEFREM OÜ vaidlustusmenetluse kulud tema enda kanda.

EDASIKAEBAMISE KORD

Otsuse peale võib esitada kaebuse halduskohtule kümne päeva jooksul otsuse avalikult teatavaks tegemisest arvates (halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1).

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (RHS § 200 lg 4).

¹ riigihangete seadus

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 31.01.2025 avaldas Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus (edaspidi ka Hankija) riigihangete registris kaitse- ja julgeolekuvaldkonna piiratud hankemenetlusena läbi viidava riigihanke „Ratassõidukite remont ja hooldus“ (viitenumber 289938) (edaspidi Hange) hanketeate.

Hange on jagatud kuueks (6) osaks:

Osa 1 - L- kategooria sõidukid ja nende haagised

Osa 2 - M1- ja N1-kategooria sõidukid ning nende O1- ja O2-kategooria haagised

Osa 3 - M2-, M3-, N2- ja N3-kategooria mootorsõidukid ning nende riiklikele normidele vastavad O3- ja O4-kategooria haagised

Osa 4 - Eritehnika

Osa 5 - Traktorid ja liikurmasinad

Osa 6 - Ratassõidukite osandamine

2. 12.01.2025 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) DEFREM OÜ vaidlustus, kus esitati taotlused tunnistada kehtetuks Hankija 31.12.2025 otsus nr 2-1/25/520 osas, millega tunnistati vastavaks ja edukaks järgnevate pakkujate pakkumused:

- a) Hanke osas 2 - Steltmex OÜ, Aktsiaselts Baltflex, ACM Service OÜ, Osaühing EGESTEN, HR-Service OÜ, ART ML OÜ, OÜ Vaiest, Renowa Projektid OÜ ja Auto Lüliti OÜ;
- b) Hanke osas 3 - OÜ Vaiest, Truck Trading Estonia OÜ, OÜ GoCraft, ART ML OÜ, Osaühing EGESTEN, Renowa Projektid OÜ, HR-Service OÜ, Aktsiaselts Baltflex, ACM Service OÜ, Steltmex OÜ ja Auto Lüliti OÜ;
- c) Hanke osas 4 - OÜ GoCraft, ART ML OÜ, Milworks OÜ, Osaühing EGESTEN, HR-Service OÜ, Aktsiaselts Baltflex ja Auto Lüliti OÜ;
- d) Hanke osas 5 - ART ML OÜ, ACM Service OÜ, Steltmex OÜ ja Auto Lüliti OÜ;
- e) Hanke osas 6 - Renowa Projektid OÜ ja Auto Lüliti OÜ;

Vaidlustuskomisjon rahuldab oma 05.02.2026 otsusega vaidlustusasjas 5-26/289938 DEFREM OÜ vaidlustuse. Sellele vaidlustuskomisjoni otsusele ei esitatud kaebust, otsus jõustus.

3. 24.07.2026 laekus vaidlustuskomisjonile DEFREM OÜ (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus, kus on esitatud taotlused tunnistada kehtetuks Hankija 13.07.2026 käskkiri nr 2-1/26/235 osas, millega tunnistati vastavaks ja edukaks järgnevate pakkujate pakkumused:

- 1) Hanke osas 2 – Osaühing EGESTEN, ART ML OÜ, Aktsiaselts Baltflex, ACM Service OÜ, HR-Service OÜ, Renowa Projektid OÜ ja OÜ Vaiest;
- 2) Hanke osas 3 – Osaühing EGESTEN, ART ML OÜ, Aktsiaselts Baltflex, ACM Service OÜ, OÜ GoCraft, HR-Service OÜ, Renowa Projektid OÜ ja OÜ Vaiest;
- 3) Hanke osas 4 – Osaühing EGESTEN, ART ML OÜ, Aktsiaselts Baltflex, OÜ GoCraft ja HR-Service OÜ;
- 4) Hanke osas 5 – ART ML OÜ ja ACM Service OÜ;
- 5) Hanke osas 6 – Renowa Projektid OÜ.

4. Vaidlustuskomisjon teatas 03.08.2026 kirjaga nr 12.2-10/158 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide

esitamiseks aega kuni 06.08.2026 ja neile vastamiseks kuni 11.08.2026.

Vaidlustuskomisjoni poolt määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendavad seisukohad ja menetluskulude välja mõistmise taotlus Vaidlustaja, menetluskulude välja mõistmise taotluse Aktsiaselts Baltflex. Teiseks tähtpäevaks esitasid täiendavad seisukohad Hankija, OÜ Vaiest, ART ML OÜ ning täiendavad seisukohad ja täiendava menetluskulude välja mõistmise taotluse Aktsiaselts Baltflex.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

5. Vaidlustaja, **DEFREM OÜ**, põhjendab vaidlustust järgmiselt.

5.1. Hankija viis läbi kontrollmenetluse (hankekomisjoni 08.07.2026 protokoll) ning tegi 13.07.2026 käskkirjaga nr 2-1/26/235 (Lisa 1) eelnevaga võrreldes sisuliselt samad vastavaks ja edukaks tunnistamise otsused.

Vaidlustaja 15.07.2026 esitatud järelepärimisele seoses ebareaalsete maksumuste ja ristsubsideerimise keeluga vastas Hankija teabevahetuses üldsõnaliselt, märkides, et analüüsi tulemusena ei ilmnunud otseseid ega süsteemseid ristsubsideerimise tunnuseid, et hinnastruktuur oli loogiline, tasakaalus ja majanduslikult põhjendatud ning et „tõendatavat ja ilmset“ ristsubsideerimist ei esinenud. Hankija ei esitanud ühtegi positsioonipõhist arvutust, arvnäitajat ega selgitust selle kohta, kuidas konkreetsete vaidlusaluste maksumustega on võimalik teenust osutada.

5.2. Dokument „Hindamiskriteeriumid ja hinnatavad näitajad“ sätestab, et hindamiskriteeriumite nr 1 „Transpordi maksumus“, nr 3 „Töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu“ ja nr 5 „Autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumus“ puhul on *Lepingu väline ja sisene ristsubsideerimine keelatud!* (edaspidi Keeld).

Teabevahetuses (ID 931404) on Hankija selgitanud, et Keeld tähendab, et „*pakkujatel on keelatud mistahes kompensatsiooni mehhanism teenuse maksumuse vähendamiseks*“. Keeld on seega absoluutne: ühe hinnarea kulusid ei tohi katta ei teise hinnarea arvelt (sisene) ega hankelepingu välistest tuludest (väline).

Keeld on pakkumuse vastavustingimus.

Keeld tähendab, et Hankija peab vaatlema iga pakutavat teenust eraldi: iga pakutava teenuse osutamisest saadavad tulud peavad katma selle sama teenuse kulud ning pakkuja ei tohi loota muudele tuluallikatele².

Silmatorkavalt madala osamaksumuse esitamise korral tuleb pakkujal veenda Hankijat, et tema pakkumuse puhul ei esine lubamatut ristsubsideerimist. Asjaolu, et Hankijal võib olla keeruline seda kontrollida, ei tähenda, et see on objektiivselt võimatu³.

Kui Hankija otsustas kehtestada Keelu, oli ta kohustatud veenduma, et ükski vaidlusalusest pakkumusest seda ei riku.

2 VAKO 192-20/224390, p 19; käesoleva hanke VAKO 05.02.2026 otsus 5-26/289938, p 19.2.

3 Tallinna Ringkonnakohus 3-22-2656, p 32.

5.3. Erinevalt eelmisest vaidlustusmenetlusest ei tugine Vaidlustaja enam väitele, et Hankija ei ole kontrollinud pakkumuste vastavust sätestatud keelule. Hankija väidab, et kontrollis. Vaidlustaja seisukoht on, et Hankija on kontrollimenetluse tulemusena jõudnud selgelt ebaõige tulemuseni.

Alternatiivselt ja teise võimalusena: Hankija „kontroll“ on ka teistkordselt sisuliselt puudulik ja mittekontrollitav.

5.4. Hindamiskriteerium „Autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumus“

5.4.1. Pakkumuse maksumuse vormi vahelehe „Tabeli täitmise kirjeldus“ p ÜL14 kohaselt hinnastatakse sõidukilomeetri hinda ainult tellija sõidukiga läbitud teepikkuse järgi. Kuna nende kulude katmine muude ridade või väliste tulude arvelt on keelatud, peab see hind katma kõik teenuse osutamisega paratamatult kaasnevad kulud: autojuhi tööaja ja tööjõukulu, autojuhi tagasisõidu lähtekohta ning kütuse.

Vaidlustaja on vaidlustuse Lisas 2 esitanud miinimumkulu kalkulatsiooni, mis lähtub Hankija enda eeldusest (100 km läbimisele kulub 1,5 h) ja tööandja miinimumkulust 7,1 eurot tunnis⁴. Töötajale miinimumpalga maksmiseks on tööandja kulu asjassepuutuval perioodil 7,1 eurot tunnis ning pakkuja kuluks ei saa arvestada üksnes töötajale kantavat summat. Kalkulatsioon annab minimaalse sõidukilomeetri kulu (tööjõud + kütus). Lisa 2 pinnalt saab selgeks, et absoluutne miinimum on hanke osas 2 vähemalt 0,30 eurot/km, osas 3 ja 4 vähemalt 0,47 eurot/km ja osas 5 vähemalt 0,64 eurot/km.

Lisas 2 toodud kütuse hind 1,129 eurot liitri kohta ning kasutatava kaitseväge sõiduki kütusekulu on pakkumuste esitamise tähtaja seisuga optimistlik hinnatase.

Hankija enda seisukoht, mille kohaselt annab 0,15 eurot/km tulemuseks 10 eurot tunnis ja on seega alampalgast kõrgem, on ekslik, sest jätab arvestamata nii kütusekulu (mida Hankija ise täispaagi nõude all jaatas).

5.4.2. Koondtabeli (vaidlustuse Lisa 3) kohaselt on alla miinimumi pakkunud: osas 2 – Aktsiaselts Baltflex (0,12), OÜ Vaiest (0,10), ART ML OÜ (0,15) ja ACM Service OÜ (0,20); osas 3 – Aktsiaselts Baltflex (0,12), ACM Service OÜ (0,15), OÜ Vaiest (0,10) ja ART ML OÜ (0,15); osas 4 – Aktsiaselts Baltflex (0,12) ja ART ML OÜ (0,15); osas 5 – ACM Service OÜ (0,15) ja ART ML OÜ (0,15).

Kuna nimetatud pakkumustes on autojuhi kilomeetri maksumus alla teenuse osutamise objektiivse miinimumkulu, on need pakkumused esitatud ilmselgelt keeldu rikkudes. Välja toodud pakkumused ei vasta Keelule ning tulnuks seega RHS § 114 lg 2 alusel tagasi lükata.

5.5. Hindamiskriteerium „Töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu“

Vaidlusalused maksumused on: HR-Service OÜ – 0,0001 eurot (osades 2, 3 ja 4); OÜ Vaiest – 0,01 eurot (osades 2 ja 3); Renowa Projektid OÜ – 0,01 eurot (osades 2, 3 ja 6); OÜ GoCraft – 0,001 eurot (osades 3 ja 4).

⁴ Vabariigi Valitsuse 19.12.2024 määruse nr 87 § 1 kohaselt oli töötasu alammääraks 886 eurot (bruto) kuus. Tööandja kulu selle töötasu väljamaksmiseks oli 1185.47 eurot, mis teeb minimaalseks tööandja töötunni kuluks inimese palgal hoidmiseks 7,1 eurot (1185.47 eurot jagatuna 167ga).

Tegu on kohustusliku tingimusega erinevalt osadest vabatahtlikest hindamiskriteeriumitest, mille juurde oli ristsubsideerimise keelu asemel sätestatud, et: „Vastuse *"Ei"* korral tuleb sisestada väärtuseks *"0,0001"*, kuna riigihangete register ei luba hindamiskriteeriumiks sisestada väärtust „0“. See omakorda tähendab seda, et isegi kui pakkujad mõtlesid selle hindamiskriteeriumi juures „0,0001 – 0,01“ märkides pakkumust esitades väljendada „Ei, me ei paku seda“ (sarnaselt näiteks ISO nõuetele), siis on tegemist mittevastavate pakkumustega kuna töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamine on kohustuslik tingimus.

Sellest järeldub tõsiasi, et väljatoodud pakkujate pakkumused on igas Hanke osas, kus need esitati igal juhul mittevastavad, sest: a) kui nad ristsubsideerisid, on nad mittevastavad tingimusele mis keelas ristsubsideerida ning b) kui nad väljendasid neid väärtusi sisestades seisukohta, et nad seda teenust ei paku, on nad mittevastavad tingimusele, mis sätestab selle teenuse osutamise kohustuslikkuse.

Tööandja miinimumkulu oli pakkumuste esitamise tähtaja seisuga 7,1 eurot tunnis (miinimumpalk 886 eurot bruto; tööandja kulu 1185,47 eurot; jagatuna 167 tunniga). Iga töövälisel ajal toimuv väljasõit ja raamlepingu projekti p-s 6.4 nõutud üleandmisevastuvõtmise akti koostamine tarbivad selle sama esindaja aega, millel on kulu. Maksumus 0,0001–0,01 eurot ei saa katta sellest kulust midagi. Hind 0,001 eurot ümardub kahe komakoha täpsusega 0,00 euro peale, mistõttu teenust pakutakse sisuliselt tasuta⁵.

Kohtu- ja vaidlustuspraktika kinnitab, et selline nullilähedane hind ilmselgelt ei kata teenuse tegelikke kulusid⁶ ning et sellise hinna esitamine tähendab ristsubsideerimist, olenemata sellest, kas see toimub teadlikult või tahtmatult⁷.

Kolmandate isikute selgitus eelmises vaidlustusmenetluses, et vastav isik on mehitatud valve tõttu või muul põhjusel niikuinii kohal või ettevõtja palgal, kinnitab Keelu rikkumist - selle isiku kulu kaetakse kas mehitatud valve hindamiskriteeriumi (sisene ristsubsideerimine) või ettevõtja muude vahendite (väline ristsubsideerimine) arvelt. Mõlemad on keelatud⁸.

Kuna töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamine ei ole vaidlusaluste maksumustega võimalik ilma keelatud ristsubsideerimiseta, ei vasta nimetatud pakkumused keelule ning tulnuks seega RHS § 114 lg 2 alusel tagasi lükata.

5.6. Hindamiskriteerium „Transpordi maksumus“

5.6.1. Pakkumuse maksumuse vormi p ÜL8 ja teabevahetuse Sõnumi ID 971661 kohaselt tuli transpordi maksumuse esitamisel igas Hanke osas arvestada 12 m pikkuse, 3,5 m kõrguse ja 18 tonni kaaluva sõiduki treileril vedu.

Vormi p ÜL13 kohaselt on turutingimustele vastav sõidukilomeetri maksumus leitav valemiga (kütusekulu kilomeetri kohta × kütuse maksumus × 3 ± 20%) ning see sisaldab sõiduki peale- ja mahalaadimist ning 1 tunni pikkust ooteaega tellija asukohas.

5 vrd VaKo 192-20/224390, p-d 13–14.

6 Tallinna Ringkonnakohus 3-22-2656, p 33.

7 VaKo 192-20/224390, p 21.

8 Käesoleva hanke VaKo 05.02.2026 otsus nr 5-26/289938, p 19.2, mille kohaselt ei ole lubatud katta kulu, kui töötaja tegelikult panustab teenuse osutamisse, kuid tema töötasu kaetakse muust allikast.

Transpordi maksumus (summeeritud kaheksa piirkonna kohta) sõltub kolmanda isiku töökoja kaugusest Hankija määratud piirkonna keskpunktist. Pakutud maksumusest saab tagasi arvutada kolmanda isiku töökoja eeldatava keskmise kauguse. Kuna kõik vaidlusalused pakkujad said valvega parkla eest maksimumpunktid igas asukohas, pidid nad tehnilise kirjelduse p ÜL16 kohaselt esitama Hankijale iga sellise töökoja aadressi.

Vaidlustaja palub vaidlustuskomisjonil kontrollida, kas a) Osaühing EGESTEN, ART ML OÜ ja Aktsiaselts Baltflex on Hankijale esitanud töökodade aadressid valvega parklate eest ning b) kas Hankija on kontrollinud seeläbi töökodade asukohade kaugust piirkondade keskpunktidest ning c) jõudnud õigesti arusaamale, et allpool toodud minimaalse kuluga on võimalik selle teenuse osutamine.

5.6.2. Kui mõne kolmanda isiku tegelik töökoda asub kaugemal kui välja toodud kaugus, on ta transpordi maksumust ristsubsideerinud (Lisa 4).

Kuivõrd Transpordi maksumus tuli esitada kaheksasse asukohta, saab Vaidlustaja välja tuua asukoha keskmise Transpordi maksumuse jagades pakutud transpordi maksumuse kaheksaga.

Tehnilise kirjelduse tingimuse ÜL16 kohaselt tuli pakkumusele lisada kõikide töökodade aadressid, kus Hankija jaoks töid teostatakse, kui märgitakse „JAH“ reale „valvega parkla“ või „mehitatud valvega parkla“.

Kui mõni kolmandatest isikutest pole seda teinud, on nende pakkumus mittevastav, sest töökojad pidi olema olemas pakkumuste esitamise hetkel. Aadresside esitamine tagantjärele (näiteks selgitustaotlus pakkumuse kohta) on keelatud pakkumuse muutmine tagant järele – seda enam, et tegu oli hindamisele kuuluva tingimusega ning „lubaduste“ eest pakkuda (mehitatud) valvega parklat ei tohiks punkte anda.

Kolmandad isikud on kõik saanud valvega parkla eest maksimaalsed 8 punkti, ehk kõik on pakkunud valvega parklat igas asukohas. See tähendab seda, et kolmandad isikud on pidanud koos pakkumusega hankijale esitama töökodade aadressid.

Kolmandate isikute pakutud sõidukilomeetri maksumuse alusel on eeldatavad keskmised töökoja kaugused: Osaühing EGESTEN ~1,29 km, ART ML OÜ ~10,09 km ja Aktsiaselts Baltflex ~19,65 km. Turutingimustele vastava sõidukilomeetri maksumuse (0,81 eurot/km) alusel on samad kaugused pikemad - EGESTEN ~5,78 km, ART ML ~16,78 km ja Aktsiaselts Baltflex ~21,77 km). Kui vastavate pakkujate tegelikud töökojad asuvad kaugemal kui välja toodud arvutustes on kajastatud, on nad rikkunud Keeldu.

5.6.3. Vaidlustajale teadaolevalt ei ole võimalik sellistes mõõtmetes ja kaaluga sõidukit treileri peal vedada väiksema kütusekuluga kui 30l/100km. Treileri kasutamisega kaasnevad selle juurde auto koha peal käimine (suurendavad keskmist kulu veelgi) sõiduki peale ja mahalaadimisel, aktide vormistamisel jms. Vaidlustaja koostatud tabelis (vaidlustuse Lisa 4) toodud arvutused lähtunud kütusekulust 30l/100km. Sellest säästlikuma treileri (nimetatud mõõtmetes ja kaalus sõidukit vedava) kütusekulu kohta peaksid kolmandad isikut esitama tõendid. Kõige usaldusväärsemad andmed sellistes mõõtmetes sõidukite treileril vedamise kohta on olemas Hankijal hetkel kehtivate lepingute täitmise tulemusena.

Tabelis toodud arvutused on lähtunud miinimumpalgast, kuigi võib tõsiselt kahelda kolmandate isikute kavatsuses maksta sellise vastutuse (militaar tehnika transport) ja erioskustega inimestele miinimumpalka. Selle koostamisel on arvestatud kütuse hinnaks 1,129 eurot/L. Juhul, kui kolmandatel isikutel on võimalik sellest soodsamalt kütust saada ning selle tõttu muutuksid arvutuse tulemused selliseks, et ristsubsideerimine on välistatud, peavad nad esitama sellekohased tõendid.

5.7. 06.08.2026 Vaidlustaja täiendavad seisukohad.

5.7.1. Vaidlustuse ese on Hankija 13.07.2026 käskkiri nr 2-1/26/235 – uus haldusakt, mis rajaneb uuel, 08.07.2026 protokolliga vormistatud kontrollmenetlusel, mida vaidlustuskomisjoni 05.02.2026 otsuse tegemise ajal ei olnud olemas. Uue otsuse peale on Vaidlustajal iseseisev vaidlustamise õigus.

5.7.2. Hankija, Aktsiaselts Baltflex, OÜ Vaiest ja ACM Service OÜ leiavad sisuliselt, et Keelu järgimise kontroll on Hankija lai kaalutus- või hindamisotsus, et Hankijal oleks justkui õigus piirduda pakkujate kinnituste ja selgituste usaldamisega ning et vaidlustuskomisjoni kontroll on piiratud.

Vaidlustaja ei vaidle sellele vastu, et Hankijal on kontrolli läbiviimise viisi osas teatav otsustusruum. Vaidlustaja rõhutab aga, et vaidlustuskomisjon on käesolevas Hankes juba määratlenud selle kontrolli miinimumstandardi: Hankija ei saa pakkumuse vastavaks tunnistamise otsust põhjendada üksnes varasemate kogemuste ja teadmistega, vaid olemas peab olema analüüs, millest nähtub, miks iga vaidlusaluse maksumuse puhul ei ole Keeldu rikutud (vaidlustuskomisjoni 05.02.2026 otsus 5-26/289938, p 19.3).

Aktsiaseltsi Baltflex seisukoht, et Hankijal on õigus piirduda pakkujate kinnituste usaldamisega (viidatud lahenditele RKHko 3-24-3485 ja 3-19-1464), ei ole käesolevas asjas kohaldatav. Nimetatud praktika puudutab tavapäraseid vastavustingimusi, mille puhul pakkuja ühepoolse kinnituse usaldamine on mõistlik. Käesolevas Hankes on Hankija aga ise kehtestanud Keelu ning vaidlusalused maksumused (nt 0,0001–0,01 eurot töövälisel ajal esindaja eest; autojuhi kilomeetrihinnad selgelt alla tööjõu- ja kütusekulu miinimumi) on sellised, mida pakutud hinnaga ei ole võimalik katta. Sellises olukorras ei täida pelk kinnitus „me ei ristsubsideeri“ RHS § 3 p-s 1 ja §-s 114 nõutud kontrollitavuse ja läbipaistvuse nõuet.

Hankija tugineb sellele, et keelu järgimine on „hindamisotsus“, mille kohtulik kontroll on piiratud (viide Riigikohtu 3-20-1198 ja ringkonnakohtu 3-25-3094/13). Nende lahendite kohaldatavus käesolevas asjas on vaieldav ega vabasta Hnkijat kontrollitavuse nõudest: ka piiratud kontrolli puhul peab vaidlustuskomisjonil olema võimalik jälgida, milliste andmete ja arvutuste alusel Hankija järeldas, et konkreetne maksumus katab teenuse kulud.

5.7.3. Ei Hankija ega ükski kolmas isik ei ole kogu korduskontrolli- ega vaidlustusmenetluse vältel esitanud ainsatki arvutust ega arvnäitajat, mis näitaks, kuidas on vaidlusaluste hindadega (nt autojuhi kilomeetrihind 0,10–0,20 eurot; töövälisel ajal esindaja tasu 0,0001–0,01 eurot) võimalik vastavat teenust osutada, katmata selle kulusid teistest hinnaridadest või pakkuja muudest vahenditest. Kolmandad isikud piirduvad üldsõnaliste kinnitustega („kuluarvestus erineb“, „kõik kulud on kaetud“, „ärisaladus“) ning hankija üldsõnaliste järeldustega („loogiline ja tasakaalus hinnastruktuur“).

Kui teenuse osutamine deklareeritud hinnaga oleks tegelikult võimalik, oleks pakkujal olnud äärmiselt lihtne esitada seda tõendav arvutus (tööjõu-, kütuse- ja muude kulude kalkulatsioon). Sellise arvutuse järjekindel esitamata jätmine lubab mõistlikult järeldada, et sellist arvutust ei olegi olemas – teisisõnu, et vaidlusaluste hindadega ei ole teenust eluliselt usutavalt võimalik osutada kasutamata keelatud ristsubsideerimist. Menetlusosalise vaikimist asjaolu suhtes, mille tõendamine on tema võimuses ja tema huvides, saab tõlgendada tema kahjuks. Sama mõõdupuu kohaldub Hankija 08.07.2026 analüüsile: kui ka see positsioonipõhiseid arvutusi ei sisalda, kinnitab see üksnes, et kontrollitavat alust vaidlusaluste maksumuste kulukatvuseks ei ole.

5.7.4. Aktsiaselts Baltflex ja Osaühing EGESTEN nimetavad Vaidlustaja arvutusi „subjektiivseteks“ ja „hüpoteetilisteks“. See iseloomustus on ekslik. Vaidlustaja miinimumkulu arvutused ei rajane Vaidlustaja subjektiivsel hinnangul soovitud kasumile ega turuhinnale, vaid vastupidi – riigi poolt õigusaktiga kehtestatud objektiivsele ja absoluutsele alammäärale: töötasu alammäärale (pakkumuste esitamise tähtaja seisuga 886 eurot kuus – Vabariigi Valitsuse 19.12.2024 määrus nr 87⁹ § 1) ja sellest tulenevale tööandja miinimumtööjõukulule 7,1 eurot tunnis. Tegemist on kulu absoluutse alampiiriga: ükski õiguskulekas pakkuja ei saa teenust osutavale töötajale seaduslikult maksta sellest vähem, ning sama alammääraga pidid kõik pakkujad pakkumuse maksumuse kujundamisel ja ristsubsideerimise keelu järgimisel paratamatult arvestama.

Kui Vaidlustaja arvutus näitab, et deklareeritud hind ei kata isegi seda seadusest tulenevat absoluutset tööjõukulu miinimumi – rääkimata kütuse- ja muudest paratamatutest kuludest –, ei ole tegemist subjektiivse eeldusega, vaid objektiivse, õigusaktist tuleneva tõsiasjaga, mida vastuväitega „meie kuluarvestus on erinev“ ei ole loogiliselt võimalik ümber lükata. Kõik muud Vaidlustaja kasutatud sisendid (kütuse jaehind 1,129 eurot/l, sõiduki kütusekulu) on samuti avalikult kontrollitavad ja valitud kolmanda isikuid soosivalt.

5.7.5. Aktsiaselts Baltflex ja Osaühing EGESTEN heidavad ette ka seda, et Vaidlustaja käsitleb kõiki pakkujaid „keskmise parameetriga“ ega näita iga pakkuja kohta eraldi mittevastavust.

Etteheide on alusetu. Vaidlustus ei tugine ühele keskmisele, vaid seob iga hindamiskriteeriumi konkreetsete kolmandate isikutega nende endi pakkumustes esitatud, koondtabelis (vaidlustuse Lisa 3) nähtuvate arvvärtuste alusel. Vaidlustaja ei ole seejuures vaidlustanud neid pakkujaid, keda vastav arvutus ei taba.

5.7.6. Autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumus

Aktsiaselts Baltflex piirdub väitega, et tema „kuluarvestus erineb Vaidlustaja omast“ ja võimaldab teenust pakkuda ilma Keeldu rikkumata. See ei ole Vaidlustaja seisukohta ümberlükkav väide. Kuivõrd Keeld tähendab, et hind peab katma kõik selle rea kulud oma tegelike kulude alusel ja pakutud hind (0,12 eurot/km) ei kata isegi tööandja miinimumtööjõukulu, lasub kolmandal isikul kohustus kontrollitavalt näidata, kuidas ta selle hinnaga tööjõu-, tagasisõidu- ja kütusekulud katab, ilma neid teistest ridadest või muudest tuludest katmata. Üldine viide erinevale ärimudelile seda koormust ei täida.

⁹ <https://www.riigiteataja.ee/et/akt/121122024026>

Hankija seisukoht (vaidlustuskomisjoni 05.02.2026 otsus 5-26/289938, p 5.5), et 0,15eurot/km annab 10 eurot tunnis ja ületab seega alampalka, on ekslik, sest jätab arvestamata kütusekulu (mille arvestamise vajadust Hankija ise täispaagi nõude all jaatab), pakkuja kui tööandjale kohustuslikud tööjõukulud ning autojuhi tagasisõidu. Kõik need on vaidlustuse Lisas 2 arvestatud.

5.7.7. Töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu

Vaidlusalused maksumused on HR-Service OÜ – 0,0001 eurot (osades 2–4), OÜ Vaiest – 0,01 eurot (osades 2–3), Renowa Projektid OÜ – 0,01 eurot (osades 2, 3 ja 6) ja OÜ GoCraft – 0,001 eurot (osades 3–4). Tegemist on kohustusliku, väljasõidupõhise teenusega; iga töövälisel ajal toimuv väljasõit ja raamlepingu projekti p-s 6.4 nõutud üleandmisevastuvõtmise akti koostamine tarbivad esindaja aega, millel on tööjõukulu. Nullilähedase hinnaga ei ole seda kulu võimalik katta, mistõttu see kaetakse paratamatult kas mõne teise hinnareala (sisene) või pakkuja muude vahendite (väline) arvelt – mõlemad on keelatud.

HR-Service OÜ, Renowa Projektid OÜ ega OÜ GoCraft ei ole vaidlustusele sisuliselt vastanud ega ole seega Vaidlustaja põhistust selle kriteeriumi osas ümber lükanud. OÜ Vaiest piirdub üldise viitega ärisaladusele ja kontrolli piisavusele, esitamata ühtegi arvutust, mis näitaks, kuidas 0,01 eurot töövälisest väljasõitu kataks. Selline vastus ei täida selgituskoormust ega anna alust asumaks seisukohale, et ristsubsideerimise keelu rikkumist ei esine.

5.7.8. Transpordi maksumus

5.7.8.1. Osaühing EGESTEN esitab kaks vastuväidet: (i) 132 eurot ei ole ühe piirkonna ega ühe veo hind, vaid kaheksa erineva piirkondliku tasu summa, mistõttu selle jagamine kaheksaga annab tähendusetu keskmise; ning (ii) Vaidlustaja arvutused on sisemiselt vastuolulised (Osaühingu EGESTEN kohta tuletatud „1,29 km“ ja „5,78 km“ ei põhine samadel lähteandmetel).

Vaidlustaja täpsustab ja ühtlustab arvutuskäiku, et kõrvaldada Osaühingu EGESTEN osutatud ebatäpsus. Kolmanda isiku keskmise töökojakauguse tuletamisel lähtub Vaidlustaja üksnes järgmistest, kolmandaid isikuid soosivatest eeldustest: piirkonna keskmine transpordi maksumus = „Transpordi maksumus“ / 8; sellest arvatakse maha ainult ÜL13 kohaselt hinna sisse loetud 1 tunni ooteaeg (tööandja miinimumkulu 7,1 eurot) ja sõiduki peale- ja mahalaadimise 1 tund (tööandja miinimumkulu 7,1 eurot) ega arvesta muid reaalseid kulusid (muud tööjõukulu, sõiduki kindlustus, remondi ja hoolduskulud, sõiduki amortisatsioon vms); ülejäänud jagatakse kahe suunaga ja turutingimustele vastava sõidukilomeetri maksumusega treilervedudel.

Sellel, Osaühingu EGESTEN kasuks kõige konservatiivsemal arvutusel, on Osaühing EGESTEN eeldatav keskmine töökojakaugus igas kaheksas piirkonnas ligikaudu 1,41 km ($132 / 8 = 16,50$; $(16,50 - 14,2) / 2 = 1,15$; $1,15 / 0,89 = 1,41$ km). Lisa 4 vastav arvutusrida on sellega kooskõlas; vaidlustuse tekstis Osaühingu EGESTEN kohta esitatud „5,78 km“ tugines ekslikult ühe tunni tööjõukulu mahaarvamisele ja seda ei tule arvestada – õige, konservatiivne näitaja on ~1,41 km. Sama arvutusvea tõttu on ART ML OÜ puhul kõige konservatiivsem näitaja ~12,41 km, mitte esitatud „~16,78 km“. Aktsiaselts Baltflex puhul tekib arvutuslikult õige konservatiivne näitaja ~19,65 km võttes aluseks tema esitatud "6. Sõiduki transpordil sõidukilomeetri maksumust (0,72 eurot/km)" kuna see on madalam kui

turutingimustele vastav sõidukilomeetri maksumus treilervedudel (0,81 eurot/km), mitte esitatud „~21,77 km“. Selguse huvides lisab Vaidlustaja korrigeeritud tabeli.

5.7.8.2. Isegi kui 132 eurot koosneb kaheksast erinevast piirkondlikust tasust, peab kogusumma katma kaheksa piirkonna transpordi tegeliku kogukulu. Kui keskmine tuletatud kaugus (~1,41 km) on ilmselgelt lühem kui kaheksa piirkonna keskpunktist reaalselt saavutatav keskmine töökojakaugus, tähendab see, et vähemalt osade piirkondade transpordi tegelik kulu ületab sinna paigutatud tasu ning selle vahe kaetakse teiste piirkondade tasu või muude vahendite arvelt – so sisene, piirkondade vaheline ristsubsideerimine, mis on samavõrd keelatud.

5.7.8.3. ÜL13 kontrollvalem ei puuduta „Transpordi maksumust“. Osaühing EGESTEN tugineb sellele, et tema pakutud sõidukilomeetri maksumus (0,89 eurot/km) jääb Hankija ÜL13 kontrollvalemi $\pm 20\%$ vahemikku.

Vaidlusaluste kolmandate isikute pakutud hind real „6. Sõiduki transpordil sõidukilomeetri maksumus“ jääb ÜL13 vahemikku ega raja selle rea osas mittevastavust. ÜL13 valem käib aga just selle kilomeetrihinna kohta; ta ei kinnita, et fikseeritud „Transpordi maksumus“ (rida 1) kataks igas piirkonnas kogu transpordikulu ilma ristsubsideerimiseta. Osaühing EGESTEN seob need kaks eraldiseisvat hinnarida ebaõigesti, ÜL13 vahemikku jäämine ei tõenda „Transpordi maksumuse“ vastavust keelule, sest see on seotud paratamatult ka töökoja kaugusega piirkonna keskpunktist. Vaidlustaja ongi arvutustes näidanud, et isegi Osaühing EGESTEN pakutud sõidukilomeetri maksumusega arvestades peavad tema töökojad olema ebaharilikult lähedal. Selle tõttu ongi vajalik kontrollida, kas töökojad ka päriselt nii lähedal piirkondade keskpunktidele asuvad.

5.7.8.4. Tõsiasi, et nii Hankija kui kolmandad isikud vaidlevad eksperdi kaasamisele vastu on alarmeeriv. Ekspert saaks öelda konkreetse ja reaalse kütusekulu vahemiku treilerile, mis veab 12 m pikkust, 3,5 m kõrgust ja 18 tonni kaaluvat sõidukit. Ilmselgelt sõltub kütusekulu treileri vanusest, ökonoomsusest ja muudest teguritest, kuid kasvõi tema kinnitatavad vahemikud ilmestaksid hästi fakti, et vaidlustaja on kasutanud arvutustes kolmanda isiku soosivat näitajat – väiksema kütusekuluga treilerivedu niivõrd suurele masinale ei ole lihtsalt võimalik.

5.7.9. Hankija leiab, et „Hankija teadmiste kohaselt on kalkulatsioonides kasutatud kütuseliitri maksumus 1,129 EUR **oluliselt ülehinnatud** ning transpordiettevõtetal oli hanke läbiviimise ajal nimetatud kütuse maksumus **oluliselt madalam**“. Vaidlustaja leiab, et tegu on eksitava väitega, näiteks veebilehe [fuelprices.eu](https://www.fuel-prices.eu)¹⁰ andmetel oli 10.11.2025 (st 2 päeva enne pakkumuste esitamist) Eestis bensiini 95 liitrihind 1,526 eurot ja diisli liitri 1,434 eurot.

5.7.10. Käesolev vaidlustus on esitatud uue, 13.07.2026 otsuse peale (endine otsus tunnistati täiel määral kehtetuks), eelmises menetluses hilinemisele antud hinnang ei muuda vaidlustaja taotlust töökodade aadresside ja nende kauguste kontrollimiseks käesolevas asjas alusetuks. Vaidlustaja ei taotle pakkumuste mittevastavaks tunnistamist aadresside esitamata jätmise tõttu, vaid palub aadressid välja nõuda selleks, et kontrollida transpordi maksumuse kulukatvust (p 5.C). Kui Hankija kinnitab, et aadressid on esitatud, on kontroll seda hõlpsam teostada.

¹⁰ <https://www.fuel-prices.eu/lang/et?date=2025-11-10>

Kummaline on Hankija seisukoht justkui Hankija ei oleks nõudnud, et töökojad peavad olemas olema pakkumuste esitamise hetkel, kui valvega parkla hindamiskriteeriumis „JAH“ märkimiseks tuli esitada töökodade asukohtade aadressid olukorras, kus Tehnilise kirjelduse tingimus ÜL16 seda selgesõnaliselt sätestab: „*Pakkumisele tuleb lisada kõikide töökodade aadressid, kus Hankija jaoks töid teostatakse, kui märgitakse "JAH" reale "parkla" või "mehitatud valvega parkla".* Kõik asjassepuutuvad kolmandad isikud on saanud selle hindamiskriteeriumi eest maksimaalsed 8 punkti, mis tähendab, et nad on sellesse lahtrisse märkinud JAH ning pakkunud vastavat teenust kõikides asukohtades.

5.7.11. Hankija märgib oma vastuses vaidlustusele, et ta pöördus 17.02.2026 RHR teabevahetuse kaudu pakkujate poole, paludes esitada selgitused Keelu järgimise kohta hiljemalt 26.02.2026. Samas toob Hankija välja, et pakkujad vastasid nendele pöördumistele „vahemikus 20.02–24.03.2026“. Seega tunnistab Hankija ise, et vähemalt osa pakkujaid esitas nõutud selgitused pärast Hankija määratud tähtaega — kuni ligi kuu aega hiljem.

Hankija vastusest ei nähtu, millised konkreetsed kolmandatest isikutest vastasid tähtaegselt (20.–26.02.2026) ja millised pärast tähtaega (27.02–24.03.2026). Kuivõrd need andmed on Hankija valduses ja määravad otseselt pakkumuste vastavuse, palub Vaidlustaja vaidlustuskomisjonil kontrollida iga teabevahetuse sõnumi osas pakkujate vastuse esitamise täpne kuupäev ning tuvastada, kas ja millised kolmandad isikud esitasid nõutud selgitused pärast 26.02.2026.

Kui kontrolli tulemusel leiab tõendamist, et mõni kolmandatest isikutest esitas Hankija nõutud selgitused pärast tähtaega 26.02.2026, tuleb tema pakkumus RHS § 114 lg 2 alusel juba sel põhjusel tagasi lükata ning tema vastavaks ja edukaks tunnistamise otsus kehtetuks tunnistada. Hankija ei saanud sellist hilinenult esitatud selgitust õiguspäraselt arvesse võtta. Etteruttavalt toob Vaidlustaja välja, et sai sellisest Hankija tegevusest teada alles 29.07.2026 Hankija vastusega tutvudes ning seega ei saanud ta ilmselgelt sellel varasemalt tugineda oma õiguste kaitsmisel.

Juhul kui Hankija väidab, et ta pikendas selgituste esitamise tähtaega, peab ta seda tõendama. Tähtaja pikendamine üksnes osadele pakkujatele — kes said seeläbi ristsubsideerimise kahtluse hajutamiseks kuni ligi kuu lisaaega, samal ajal kui teistelt eeldati vastust 26.02.2026 — rikuks omakorda pakkujate võrdse kohtlemise (RHS § 3 p 3) ja läbipaistvuse ning kontrollitavuse (RHS § 3 p 2) põhimõtteid ning oleks samuti aluseks vastavaks tunnistamise otsuste kehtetuks tunnistamiseks vähemalt vaidlustatud osas.

6. Hankija, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus, vaidleb vaidlustusele vastu.

6.1. Igas Hanke osas (osad 1–6) on Hankija märkinud RHR-is hindamiskriteeriumite – transpordi maksumus, töötunni maksumus, töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu, tööde teostamisel tellija taristul rakenduv kohalesõidutasu, autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumus, sõiduki transpordil sõidukilomeetri maksumus – juures, et lepingu väline ja sisene ristsubsideerimine on keelatud. Lisaks on Hankija teabevahetuses märkinud, et Hankija on keelanud hindamiskriteeriumites ära lepingu välise ja sisese ristsubsideerimise, mis tähendab, et pakkujatel on keelatud mistahes kompensatsiooni mehhanism teenuse maksumuse vähendamiseks.

6.2. Käesolevat vaidlust tuleb hinnata sama hankemenetluse terviklikus kontekstis.

Vaidlustaja ei ole esitanud selliseid uusi asjaolusid ega tõendeid, mis annaksid aluse Hankija varasemate õiguslike hinnangute muutmiseks. Vaidlustus kordab olulises osas juba käsitletud küsimusi või tugineb samade asjaolude alternatiivsele tõlgendusele. Hankija palub vaidlustuskomisjonil vaidluse lahendamisel lähtuda õiguskindluse, menetlusökoonomia ja proportsionaalsuse põhimõtetest ning hinnata, kas vaidlustuses on esitatud selliseid uusi asjaolusid või tõendeid, mis põhjendaksid juba hinnatud küsimuste uut sisulist kontrolli. Hankija hinnangul sellised asjaolud ja tõendid käesolevas vaidluses puuduvad.

6.3. Menetlusosaliste vahel puudub vaidlus, et Hankes on kehtestatud absoluutne lepingu väline ja sisene ristsubsideerimise keeld (Keeld) ning vaidlustuskomisjon tuvastas 05.02.2026 otsuses 5-26/289938, et Hankija ei ole Keelu järgimist kohaselt kontrollinud.

Antud juhul seisneb vaidlus asjaolus, kas Hankija poolt läbi viidud kontroll Keelu järgimise osas on piisav, et asuda järeldusele, et Vaidlustaja ja kolmandate isikute pakkumused ei riku Keeldu. Hankija otsus selle kohta, kas Keeldu on järgitud või mitte, ei ole kaalutusotsus. Ehkki Keelu järgimise kontrollimine võib eeldada majandusalaseid eriteadmisi, on selline otsus paratamatult hinnanguline, mistõttu on ka vaidlustuskomisjoni kontroll sellise otsuse üle piiratud. Keeldu saab üksnes olla kas järgitud või mitte järgitud, ehk tegemist on hindamisotsusega (Riigikohtu 11.12.2020 otsus 3-20-1198, p 12).

Vaidlustuskomisjon ei saa asuda Hankija asemel Keelu kontrolli teostama. Vaidlustuskomisjoni kontroll Hankija otsuse õiguspärasuse hindamisel on suunatud eelkõige sellele, kas Hankija viis läbi menetluse ning küsis kahtluse hajutamiseks selgitusi; kas pakkuja vastas neile sisuliselt, arvestades asjakohaseid kulusid ja riske ning kas Hankija jõudis põhjendatud ja kontrollitavale järeldusele (Tallinna Halduskohtu 11.05.2026 otsus 3-26-899).

6.4. Pärast vaidlustuskomisjoni 05.02.2026 otsuse 5-26/289938 jõustumist, pöördus Hankija maksumuste kontrollimiseks 17.02.2026 RHR teabevahetuse kaudu (sõnumi ID-d 1057199, 1057200, 1057201, 1057203, 1057207, 1057209, 1057210, 1057212, 1057214, 1057216, 1057217, 1057219, 1057220, 1057223, 1057225, 1057227, 1057228, 1057229, 1063028, 1063030) pakkujate poole, paludes pakkujatel esitada hiljemalt 26.02.2026 selgitused selle kohta, kuidas on kujunenud nende pakkumuse maksumus ning kinnitada, et pakkumuse maksumuse määramisel ei ole kasutatud ei lepingu sisest ega välist ristsubsideerimist. Hankija otsustas proportsionaalsuse, kontrollitavuse, läbipaistvuse ja pakkujate võrdse kohtlemise põhimõttest lähtuvalt teostada kõigi käskkirja p-ides 1.1–1.5 ja 2.1–2.5 nimetatud pakkujate esitatud pakkumuste osas sisulise kontrolli Hankija poolt Hankes kehtestatud lepingu välise ja sisese ristsubsideerimise keelu järgimise osas. Pakkujad kohustusid esitama Hankijale selgitused ja põhjendused koos asjassepuutuvate tõenditega.

Pakkujad vastasid pöördumistele vahemikus 20.02–24.03.2026 RHR-i teabevahetuse kaudu, esitades Hankijale sisulised ja põhjendatud selgitused ning tõendid. Hankija ei hakka siinkohal 08.07.2026 otsuse protokollile lisatud analüüsis (vastuse lisa 2) väljatoodut kordama, kuid analüüsist nähtub, millistele selgitustele, tõenditele ja asjaoludele Hankija tugines ning kuidas ja millistele järeldustele jõudis. Samuti nähtuvad analüüsist selgitused ja arvanded (mh lisas 3), millest lähtuvalt pidas Hankija Vaidlustaja ja Kolmandate isikute pakkumustes toodud maksumuste kohta antud selgitusi piisavaks. Hankija teostatud analüüs ristsubsideerimise osas on sisuline ja põhjalik, milles vaidlustuskomisjonil on võimalik protokoll ja selle lisaks oleva analüüsi põhjal veenduda. Hankija on seisukohal, et Hankija 13.07.2026 otsus koos selles viidatud 08.07.2026 protokoll ja analüüsiga on piisav ning nendest on jälgitav, milliste

andmete põhjal hindas Hankija, et Vaidlustaja ja kolmandate isikute pakkumustes ei ole kasutatud ristsubsideerimist.

6.5. Arvestades Hankija pädevust oli Hankijal ka piisav oskusteave, hindamaks Keelu nõude järgimist. Hankija on analüüsis üksikasjalikult käsitletud, millistele selgitustele, tõenditele ja asjaoludele Hankija tugines ning mille põhjal selles toodud järeldusteni jõudis. Ringkonnakohus on selgitanud, et RHS-is ei ole sätestatud mingit kindlat motiveerimise põhjalikkust: „*Pärast VAKO otsuse jõustumist tuli hankijal küll viia läbi nõuetekohane ristsubsideerimise kontroll, kuid see ei seadnud hankija otsustele mingit kindlat motiveerimise standardit. /.../ VAKO-l ja kohtul on ka hankija üldisemat laadi põhjenduste alusel võimalik veenduda, et kolmanda isiku pakkumus ei riku ristsubsideerimise keeldu ning Hankija on seda kontrollinud.*“¹¹

6.6. Hankija tegi kindlaks, et igas esitatud maksumuses on kõik vajalikud kulud kajastatud ning maksumused on hinnastatud oma tegelike ja põhjendatud kulude alusel. Sellest tulenevalt tuvastas Hankija, et Vaidlustaja ja kolmandate isikute pakkumustes esitatud ühe maksumuse kulusid ei kaeta pakkumuses esitatud teiste maksumuste tuludest ning esitatud pakkumustes esitatud maksumused ei sisalda kulusid, mis kaetakse pakkuja muu majandustegevuse, toetuste arvelt. Teostatud analüüsi tulemusena on Hankija seisukohal, et lepingu sisest ega välist ristsubsideerimist ei esine.

6.7. Hankija on hinnanud transpordikilomeetri maksumust kõikide pakkujate pakkumustes, seejuures ka pakkumustes, kus on lisatud transpordi maksumuse kalkulatsioonile koostööpartneri poolt edastatud transpordi maksumus. Nimetatud juhtudel on tegemist ettevõtjatega, kellel on MTR-i andmetel siseriikliku ja/või rahvusvahelise veoseveo tegevusluba ja sõidukikaart (sõidukikaardid). Seetõttu on Hankijal alust asuda seisukohale, et igapäevaselt tõendatult veoseveoga tegeleva ettevõtte kalkulatsioonid on korrektsed ja tõenduslikud.

6.8. Vaidlustusega kaasas olevates kalkulatsioonides on Vaidlustaja teinud mitmeid meelevaldseid üldistusi ja andnud ebakompetentseid hinnanguid. Näiteks kütuse maksumuse kalkulatsioonis on Vaidlustaja leidnud, et soodsamat kütuse maksumust kui 1,129 eurot ilma käibemaksuta peab pakkuja Hankijale tõendama. Hankija teadmiste kohaselt on kalkulatsioonides kasutatud kütuse maksumus oluliselt ülehinnatud ning transpordiettevõtetele oli Hanke läbiviimise ajal nimetatud kütuse maksumus oluliselt madalam. See omakorda seab kahtluse alla kõik tehtud kalkulatsioonid, kuna kütuse maksumus moodustab kõikides arvutustes olulise mõjuga komponendi.

6.9. Vaidlustaja järeldused põhinevad üksnes sellel teabel, millele tal oli seadusest tulenevalt juurdepääs. Pakkujate täielik hinnastamismetoodika, kulumudel ja muu ärisaladusega kaitstud teave ei ole konkurentidele avaldatav. Seetõttu ei saa mittetäielikule andmestikule rajatud oletusi pidada piisavaks tõendiks pakkumuste õigusvastasuse tuvastamisel. Hankija hinnang tugines kogu tema käsutuses olnud asjakohasele teabele, sealhulgas teabele, mida ei olnud võimalik konkurentidele avaldada ärisaladuse kaitse tõttu.

6.10. Vaidlustaja on esitanud taotluse kaaluda eksperdi kaasamist treilerveo kütusekulu küsimuses. Hankija sellega ei nõustu, kuivõrd pakkumuste vastavust on pädev hindama just

11 TlnRnKo 3-25-3094/13, p 24.

Hankija ise, mitte sõltumatu asjatundja. Vastavas küsimuses on ringkonnakohus asunud seisukohale: „Tuleb mõnnda, et hankija ei ole viidatud analüüsi käiku üksikasjalikult lahti kirjutanud ning teada ei ole seegi, kes oli kaasatud finantsspetsialist ja milline oli tema poolt hankijale antud n-ö sisend. Samas tuleb arvestada, et pakkumuste vastavust on pädev hindama nimelt hankija, mitte hankijast sõltumatu asjatundja (vrd otsus 3-20-1198, p 17), mistõttu ei oma väidetavalt kaasatud finantsspetsialisti arvamuse puudumine määravat tähtsust. Pärast VAKO 19.05.2025 otsuse jõustumist tuli hankijal küll viia läbi nõuetekohane ristsubsideerimise kontroll, kuid see ei seadnud hankija 28.07.2025 otsustele mingit kindlat motiveerimise standardit.“¹²

Pakkumuste vastavust (sh Keelu kontrolli teostamist) on pädev hindama just Hankija ise ning vastav taotlus eksperdi kaasamiseks tuleb jätta rahuldamata.

6.11. Vaidlustaja on vaidlustuses esitanud taotluse kontrollida, kas kolmandad isikud on esitanud Hankijale valvega parklate töökodade aadressid igas asukohas.

Hankija on ühe vastavustingimusena (nr 7 – „Nõuetele vastava taristu kasutamise võimalus“) ette näinud, et pakkuja peab hiljemalt hankelepingu täitmise hetkeks omama tööde teostamiseks taristut vastavalt tehnilise kirjelduse (Lisa 1) p-ile 4. Hankija on lisaks märkinud, et 1) „Täitja esitab hiljemalt hankelepingu täitmise hetkeks kõikide töökodade aadressid, kus tellija jaoks töid teostatakse. 2) Kui töökoda ei ole täitja omanduses, peab ta tõendama töökoja kasutamise võimaluse olemasolu (mõlemapoolselt allkirjastatud siduvate tingimustega kokkulepe). 3) Kui eelnimetatud dokumente ei ole pakkumuse esitamise hetkel võimalik esitada, esitab pakkuja kinnituse töökoja kasutuselevõtuks hiljemalt hankelepingu täitmise hetkeks.“.

Vormi 3 „Hinnastamine V4“ „Tabeli täitmise kirjeldus“ p-id ÜI15, 16 ja 17 näevad ette, et: „ÜI15 – Pakkumisele tuleb lisada remondihalli(de) joonised või fotod ning uste ja remondipindade mõõtmed, kui märgitakse „JAH“ reale läbisõiduga remondihall.

ÜI16 – Pakkumisele tuleb lisada kõikide töökodade aadressid, kus Hankija jaoks töid teostatakse, kui märgitakse "JAH" reale „parkla“ või „mehitatud valvega parkla“.

ÜI17 – Pakkumisele tuleb lisada tõstukite spetsifikatsioonid, kui märgitakse "JAH" reale "sõidukite tõstuk.“

Eeltoodu osas on Hankija RHR-i teabevahetuses esitatud küsimusele vastanud järgnevalt: „Üides 15, 16 ja 17 märgitud nõuetele tohib hinnastamistabelisse märkida sõna „Jah“ vaid juhul, kui vastavad nõuded on pakkujal täidetud – sellisel juhul tuleb pakkujal esitada ka vastavad tõendid. Juhul, kui nimetatud võimeid pakkujal ei ole, ei saa pakkuja nende kvaliteedikriteeriumite eest lisapunkte.“.

Hankija on seisukohal, et Hankija ei ole nõudnud, et töökojad peavad olema olema pakkumuste esitamise hetkel.

Hankija on seisukohal, et Hankija ei ole nõudnud, et töökojad peavad olema olema pakkumuste esitamise hetkel, kuid valvega parkla hindamiskriteeriumis "JAH" märkimiseks

¹² TlnRnKo 3-25-3094/13, p 24.

tuli esitada töökodade asukohtade aadressid.

Kõik pakkujad on vastavat nõuet ka täitnud ja endale kuuluvate või lepinguliselt kasutatavate töökodade aadressid Hankijale esitanud. Vaidlustaja vastav taotlus tuleb jätta rahuldamata.

6.12. Hankija on 11.08.2026 täiendavates seisukohtades leidnud, et kui ta oleks pakkumused tagasi lükanud üksnes seetõttu, et kõigil pakkujatel ei olnud võimalik esialgselt määratud tähtaja jooksul kõiki Keelu järgimise kontrolliks vajalikke dokumente esitada, oleks Hankija sisuliselt loobunud kontrollist, mis oli vajalik pakkumuste tegeliku vastavuse kontrollimiseks. Hankija ei pidanud lähtuma formaalsest eeldusest, et esialgse tähtaja ületamise tõttu tuleb pakkumused tagasi lükata, kui Hankijal oli seadusest tulenev õigus tähtaja pikendamiseks, võimaldamaks pakkujatel esitada kontrolliks vajalikud dokumendid. Vastav lähenemine toetas ka konkurentsi säilimist.

Hankija ei nõustu, et „tähtaja pikendamine üksnes osadele pakkujatele - kes said seeläbi ristsubsideerimise kahtluse hajutamiseks kuni ligi kuu lisaaega, samal ajal kui teistelt eeldati vastust 26.02.2026 - rikuks omakorda pakkujate võrdse kohtlemise (RHS § 3 p 3) ja läbipaistvuse ning kontrollitavuse (RHS § 3 p 2) põhimõtteid“. Selgituste esitamise tähtaega võib Hankija mõjuva põhjuse esinemisel pikendada nii omal algatusel kui ka ettevõtja vastaval taotlusel, millest tulenevalt on igal ettevõtjal õigus esitada taotlus tähtaja pikendamiseks.

7. Kolmas isik, **Osaühing EGESTEN**, vaidleb vaidlustusele vastu.

7.1. Kolmanda isiku pakkumustes Hanke osades 2–4 on kaheksa piirkondliku transporditasu kogusumma 132 eurot ning sõiduki transpordi sõidukilomeetri maksumus 0,89 eurot/km. Nende näitajate põhjal on Vaidlustaja ise tuletanud Kolmanda isiku töökodade eeldatavaks keskmiseks kauguseks 1,29 km ja alternatiivse kilomeetrihinna kasutamisel 5,78 km ning seostanud saadud tulemused keelatud ristsubsideerimisega.

Pakkumuses esitatud 132 eurot ei ole ühe veo ega ühe piirkonna transporditasu, vaid kaheksa erineva piirkondliku transporditasu kogusumma. Piirkonnatasud kujunevad vastava teeninduskoha, töökoja asukoha, veokorralduse ja hinnakomponentide alusel. Seetõttu ei võimalda 132 euro jagamisel kaheksaga saadud aritmeetiline keskmine ning Vaidlustaja valitud üldised kulueeldused ilma piirkonnapõhiste andmeteta usaldusväärselt tuvastada Kolmanda isiku tegelikke töökojakaugusi ega tõendada keelatud ristsubsideerimist.

Kolmas isik on oma kasutatavate töökodade aadressid ja lepingud esitanud Hankijale koos pakkumusega ja õigeaegselt, Hankijal on olnud võimalus igal ajal neid andmeid kontrollida.

Kolmas isik on esitanud täiendavaid tõendeid ja selgitusi Hankija järelpärimiste vastustena, sh 17.02.2026 ristsubsideerimise kontrolli raames (vastus esitatud 26.02.2026).

Kolmas isik vastas 26.02.2026, esitades hinnarea-põhised selgitused, tõendid ja arvutuskäigud Hanke osade 2–4 hinnakomponentide, rakendumisreeglite ja kontrollarvutuste kohta.

Hankekomisjon on läbi viinud täiendava sisulise kontrolli ning on koostanud selle kohta ka 08.07.2026 protokoll. Hankija märkis, et analüüsi tulemusena ei ilmnenu võrreldud hinnakomponentides otseseid ega süsteemseid ristsubsideerimise tunnuseid.

7.2. Vaidlustaja järeldused ei tugine Kolmanda isiku konkreetsetele piirkonnapõhistele pakkumusandmetele, töökoha aadressidele ega tegelikele veomarsruutidele, vaid 132 euro suuruse koondsummaga tehtud aritmeetilisele tagasituletusele.

Kolmas isik esitab lisana 1 Exceli töövihiku (Kolmanda isiku ärisaladus), mis koondab antud vaidlustuse kontekstis Vaidlustaja poolt Kolmanda isiku kohta esitatud väidete kontrollimiseks vajalikud andmed ja arvutused. Lisa tugineb Kolmanda isiku pakkumusele, 26.02.2026 Hankijale esitatud vastusele ja selle lisadele ning Hankija hilisemas kontrollis käsitletud hinnakomponentidele.

Lisa ei muuda Kolmanda isiku pakkumust ega hinnakujundust, vaid näitab kontrollitavalt, miks Vaidlustaja 132 eurost ja 0,89 euro/km hinnast tuletatud 1,29 km ja 5,78 km tulemused ei kirjelda Kolmanda isiku konkreetseid piirkonnahindu, töökoha asukohti ega tegelikku veoringi.

7.3. Transpordi maksumuse

Vaidlustaja lisa 4 arvutuskäigu järgi saadakse Kolmanda isiku kohta kaks erinevat kaugust.

1,29 km arvutuses lahutatakse kahe tunni tööjõukulu 14,20 eurot, kuid 5,78 km arvutuses üksnes ühe tunni kulu 7,10 eurot. Samal ajal muudetakse ka kilomeetrihinda. Lisaks kirjeldab 5,78 km rea tekst tööandja miinimumkulu kogusumma lahutamist, kuid selle rea valem kasutab tegelikult ühe tunni kulu. Seega ei vasta valem rea kirjeldusele.

Vaidlustaja ise annab vastuolulisi andmeid, kus tekst viitab ühele arvutuskäigule ning samal ajal tema poolt esitatud arvutustega exceli tabeli arvutused ei vasta tema vaide tekstis toodule. Seega on Kolmas isik kindlal seisukohal, et Vaidlustaja poolt esitatud väited ja andmed ei ole usaldusväärsed.

Mõlemad arvutused lähtuvad kunstlikust eeldusest, nagu oleks 132 euro jagamisel saadud 16,50 eurot iga piirkonna ühetaoline transporditasu. Kolmanda isiku pakkumuses sellist hinda ei ole. Vaidlustaja tagasitulemus ei taasesita ka konkreetse piirkonna marsruuti ega Kolmanda isiku tegelikku teenusemudelit. Seetõttu ei tõenda 1,29 km ega 5,78 km Kolmanda isiku töökoha keskmist kaugust või ristsubsideerimist.

7.4. Treilerveo kilomeetrihind

Hanke Vorm 3 ÜI13 kohaselt on turutingimustele vastav treilerveo sõidukilomeetri maksumus kontrollitav valemiga „kütusekulu kilomeetri kohta × kütuse maksumus × 3 ± 20%“.

Kolmanda isiku hind 0,89 eurot/km jääb Vaidlustaja enda lähteandmetest arvutatud vahemikku 0,81288– 1,21932 eurot/km. See võrdlus ei asenda Kolmanda isiku kulusisendeid, mis on ettevõtte ärisaladus, sisaldavat kontrolli, mis on esitatud piiratud lisas 1, kuid ei toeta väidet, et 0,89 eurot/km jääks juba Vaidlustaja kasutatud üldise kütusekulu eelduse põhjal alla Hankija määratud kontrollvahemiku.

7.5. Töökohtade aadressid ja parkimistingimused

Töökodade kasutamise lepingud olid Kolmandal isikul esitatud juba koos pakkumusega. Kolmas isik ei vaidle vastu sellele, et vaidlustuskomisjon kontrollib esitatud aadresse ja nende seost piirkondlike transporditasudega piiratud juurdepääsuga. Aadresside kontrollimine ei tähenda siiski, et Vaidlustaja kaheksa piirkonnatasu keskmistamisel tuletatud 1,29 km või

5,78 km kujutaks endast lubatavat maksimumkaugust. Tegelikku transpordikulu tuleb hinnata konkreetse piirkonnahinna, töökoja asukoha, marsruudi, teenuse korralduse ja tõendatud kuluisendite alusel.

7.6. Eksperdiarvamus võib anda tehnilise hinnangu konkreetse sõidukikoosseisu kütusekulule, kuid ekspert ei saa otsustada õiguslikku küsimust, kas kolmanda isiku pakkumus rikub Keeldu. Viimane eeldab tegelike kulude, hinnakujunduse ja rahastusallikate hindamist.

Hankija on määranud ÜI13-s kontrollvalemi ja $\pm 20\%$ vahemiku. Kolmanda isiku hind jääb sellesse vahemikku ka Vaidlustaja enda 30 l / 100 km sisendi korral. Eksperdihinnang ei tõendaks Kolmanda isiku tegelikke kulusid ega seda, et üks konkreetne hinnakomponent oleks kaetud teisest hinnareast. Vaidlustaja 1,29 km järelduse põhipuudus on tema enda arvutusmetoodika.

Hankija on ristsubsideerimist põhjalikult kontrollinud. Pole vajalik ega proportsionaalne vaidlustusmenetluse laiendamine uutele hüpoteetilistele arvutusmudelitele, täiendavatele üldistele kontrollitaotlustele ega eksperdi kaasamisele olukorras, kus vaidlus on lahendatav olemasolevate dokumentide, selgituste ja tõendite alusel.

8. Kolmas isik, **ART ML OÜ**, kinnitab, et Hankes esitatud andmed ja hinnad vastavad Hankes esitatud dokumentidele ja nõuetele ning kasutatud ei ole ristsubsideerimist., Hankija on õiguspäraselt pakkumuse sobivaks tunnistanud ning vaidlustus tuleb jätta rahuldamata.

9. Kolmas isik, **Aktsiaselts Baltflex**, vaidleb vaidlustusele vastu.

9.1. Ükski Vaidlustaja väide ega kriitika ei vasta tõele. Kolmas isik ei ole oma pakkumust tehes kasutanud mistahes ristsubsideerimist, st. ei hankelepingu sisest ega välist ristsubsideerimist ning Hankija on seda ka kontrollinud ja jõudnud õigesti samale järeldusele.

9.2. Kõik kolmanda isiku pakkumuse maksumuse hinnakomponendid (sh. „Transpordi maksumus“ ja „Autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumus“) üksikuna hinnastatud reaalse ja põhjendatud maksumusega ning katavad vastava teenuse osutamisega seotud kõik vajalikud kulud (teenuse omahinna). Samuti on kogu kolmanda isiku pakkumuse maksumus tervikuna hinnastatud reaalse ja põhjendatud maksumusega ning katab ära kogu hankelepingu täitmisega seotud kõik vajalikud kulud (hankelepingu omahinna).

Puudub vaidlus, et Hankija on teostanud Keelu kontrollmenetluse, st kontrollinud, kas Hankes esitatud pakkumused ja nende maksumused vastavad Keelule.

9.3. Kolmas isik on seisukohal, et Vaidlustaja taotlus eksperdi vaidlustuse läbivaatamisele kaasamiseks on põhjendamatu ja tuleb jätta rahuldamata. Taotlus on eelkõige vajalikul määral põhjendamata, mis juba ainuüksi muudab võimatuks selle rahuldamise. Teadmata on milliste antud vaidlustusasjas tähtsate ja eriteadmisi nõudvate asjaolude selgitamiseks tuleks Vaidlustaja arvates eksperdi arvamust küsida. Selgusetu on see, mis on eksperdile esitatava küsimuse püstitus.

Hetkel jääb kogumis arusaamatuks, et üldse milliste asjaolude selgitamisest saaks seoses treileriveo kütusekuluga isegi teoreetiliselt kõneleda ning millised oleksid hüpoteetiliselt need andmed, mille põhjal võiks ekspert seda arvamust avaldada.

9.4. Kolmanda isiku hinnangul on Hankija viinud läbi õiguspärase Keelu kontrollmenetluse ning teinud sellest õiged järeldused viisil, mis võimaldavad kontrollida nende järelduste vastavust kontrolli tulemusel saadud ja aluseks võetud andmetele.

Hankijal on täielik õigus teha Keelu kontrollmenetlust selliselt, et on otsustanud usaldada kombinatsiooni pakkujate kinnitustest, et nad ei riku Keeldu ning nende selgitustest ja põhjendustest pakkumuste maksumuse kujunemise kohta ning nende andmete põhjal veendunud, et pakkumused ei riku Keeldu. Hankijal ei ole seejuures mingit kohustust nõuda sellega seoses pakkujatelt nendega kinnituste, selgituste ja põhjendustega seotud asjaolude kindlaks tegemiseks mingite täiendavate tõendite esitamist või kuidagi hakata ise testima talle pakkujate poolt esitatud andmete valiidsust.

Seetõttu tuleb antud juhul pidada piisavaks neid pakkujate poolt esitatud andmeid, mida Hankija on otsustanud Keelu kontrollmenetluses neilt küsida ja kasutada. Ning vaidlustuskomisjonil ega kohtul ei ole õigus sellesse Hankija kaalutusõigusesse sekkuda.

9.5. Vaidlustaja keskne vaidlustuse põhjendus on selles, et tema arvates rikub kolmanda isiku pakkumuse maksumus kahe hinnakomponendi (st. „Transpordi maksumus“ ja „Autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumus“) osas Keeldu.

Täpsemalt rajaneb seoses hinnakomponendiga „Autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumus“ Vaidlustaja väide loogikal, kus Vaidlustaja on teinud enda äranägemisel valitud sisenditega miinimumkulu kalkulasiooni ning leiab, et kõik sellest miinimumkulust väiksemat autojuhi kasutamise kilomeetri maksumust pakkunud konkureerivate pakkujate pakkumused on esitatud ilmselgelt ristsubsideerimise keeldu rikkudes.

Seoses hinnakomponendiga „Transpordi maksumus“ tugineb Vaidlustaja väide põhimõttel, et Vaidlustaja on pakkumuste maksumustest enda sõnul arvutanud tagasi konkureerivate pakkujate töökoja eeldatava keskmise kauguse Hankija määratud piirkondade keskpunktidest, kasutades selleks muuhulgas enda äranägemisel valitud sisenditega arvutatud iga asukoha keskmist transpordi maksumust. Ning antud juhul asub siis Vaidlustaja seisukohale, et kui vastavate konkureerivate pakkujate tegelikud töökojad asuvad Hankija määratud piirkondade keskpunktidest kaugemal, kui Vaidlustaja poolt tehtud arvustustes kajastatud keskmised kaugused, siis on vastavad konkureerivad pakkumused rikkunud Keeldu.

Kolmas isik leiab, et sellise lihtsustuste ja üldistustega käsitleused ei ole antud juhul asjakohased. Ei saa pidada tõsiseltvõetavaks Vaidlustaja lähenemist, et tema subjektiivseid arvutusi ja loogikaid tuleks pidada objektiivseks maksumuseks, alla mille ei ole võimalik vastavaid teenuseid osutada ilma keelatud ristsubsideerimist kasutamata. Tegelikult on üldse küsitav sellisel kujul nõude täitmine, et vaidlustus peab olema põhjendatud.

Vaidlustaja määrab enda arvatava tegeliku miinimumkulu ja leiab siis, et kõik sellest allapoole jääva maksumusega pakkumused ei vasta pakkumustele esitatud vastavustingimustele pelgalt sellel põhjusel, et nende pakkumuse maksumus on väiksem, kui see Vaidlustaja arvamus kohane miinimumkulu.

Ühegi pakkumuse maksumuse puhul ei näita Keelu rikkumist üksnes asjaolu, et selle maksumus jääb allapoole Vaidlustaja subjektiivsel arvamusel rajanevat miinimumkulu või ka mistahes muud referentsiks kasutatavat kulunumbrit. Seda eelkõige põhjusel, et teoreetiliselt on samavõrd võimalik, et Keeldu rikub hoopis pakkumus, mille maksumus on isegi oluliselt kallim, kui vaatlusalune Vaidlustaja nägemus miinimumkulust või muust valitud referentsist.

9.6. Seoses hinnakomponendiga „Autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumus“ erineb kolmanda isiku kuluarvestus Vaidlustaja omast ning võimaldab pakkuda seda teenust oma pakkumuses pakutud maksumusega ilma ristsubsideerimise keeldu rikkumata. Samuti ei ole Kolmas isik kasutanud hinnakomponendi „Transpordi maksumus“ kuluarvestuses mitte oma töökodade keskmist kaugust Hankija määratud piirkondade keskpunktidest, vaid igas piirkonnas konkreetselt selle piirkonna töökoja kaugust selle keskpunktist, mille tulemusel erineb ka see kolmanda isiku kuluarvestus Vaidlustaja omast ning võimaldab ka seda teenust pakkuda oma pakkumuses pakutud maksumusega ilma ristsubsideerimise keeldu rikkuda.

Kolmanda isiku vastavate selgituste õigsust aga eelkõige kolmanda isiku pakkumuse vastavuse kontrollimist võimaldavad andmed on Hankijal olemas.

9.7. „Vastavustingimused“ ptk „Nõutele vastava taristu kasutamise võimalus“ kohaselt oli siiski lubatud, et töökodasid omatakse hiljemalt hankelepingu täitmise hetkeks.

Samas puuduvad mistahes nõuded nende töökodade kaugustele piirkondade keskpunktidest, mida Hankija oleks pidanud või peaks kontrollima.

9.8. Aktsiaseltsi Baltflex 11.08.2026 täiendavad seisukohad.

9.8.1. Puuduvad tõendid mis näitaksid seda, et kütuse hind 1,129 eurot liitri on õige. Tegemist Vaidlustaja subjektiivse arvamusega kütuse hinnatasemest, mis ei näita tegelikkuse kohta midagi. Kolmanda isiku kuluarvestus on teistsugune.

Vaidlustaja mõistab, et hinnakalkulatsioonid sisaldavad konkureerivate pakkujate ärisaladusi, mida ei ole võimalik Vaidlustajale avaldada.

Vaidlustusmenetluses toimub primaarselt ikkagi Hankija tegevuse õiguspärasuse kontroll, mistõttu lasub kolmandal isikul kohustus veenda eelkõige Hankijat oma pakkumuse vastavuses.

Kui Riigikohus on leidnud,¹³ et hankijal on õigus piirduda pakkujate kinnitusega isegi olukorras, kus pakkujad üksnes kinnitavad, et arendavad pärast hankelepingu sõlmimist välja tehnilisele kirjeldusele vastava hankelepingu eseme, siis kolmanda isiku hinnangul ei ole ühtegi mõistliku põhjust, mis keelaks Hankijal teha seda sama Keelu puhul.

Samuti on Riigikohus väljendanud seisukohta, et kui hankija on õiguspäraselt otsustanud pakkumuste hanketingimustele vastavuse kontrollimisel usaldada ja piirduda pakkujate kinnitusega, ei tähenda, et see kinnitus ei võimalda hankijal kontrollida pakkumuste vastavust sisuliselt.¹⁴

¹³ RKHKo 02.09.2025 nr 3-24-3485, p-id 28 ja 29;

¹⁴ RKHKo 19.12.2019 nr 3-19-1464, p 16 ls 1;

Alusetu ja lubamatu on Vaidlustaja poolne püüdlus kirjutada ette, kuidas peab kontrollitavuse nõude täitmiseks olema Hankija koostanud 08.07.2026 protokollid ning sellega seoses mida ja mismoodi peab omakorda vaidlustuskomisjon kontrollima.¹⁵

9.8.2. Vaidlustusest on selgelt tuvastatav, et Vaidlustaja toob välja enda arvamuse erinevate hinnakomponentide miinimumkulust ning teeb siis seda ühte ja sama üldist numbrit kõikide Hankes osalevate pakkujate maksumustega võrreldes järeldused, et kõik sellest allapoole jääva maksumusega pakkumused rikuvad ristsubsideerimise keeldu pelgalt sellel põhjusel, et nende pakkumuse maksumus on väiksem, kui see Vaidlustaja arvamuse kohane miinimumkulu.

Vaidlustaja käsitleb kõiki pakkujaid keskmise parameetriga, mistõttu on erinevalt Vaidlustaja vastuväitest tegemist kolmanda isiku poolt täiesti põhjendatud etteheitega.¹⁶

Kuna Vaidlustaja on esitanud vaidlustuses primaarse väite, et kolmanda isiku ja ka ülejäänud vaidlustatud konkureerivate pakkujate pakkumus rikub Keeldu, siis põhjendamaks oma väidet, tulnuks Vaidlustajal iga vaidlustatud pakkumuse osas konkreetset ja selgelt ära näidata see, (i) milliseid selle teenuse osutamiseks sellel pakkujal vajalikke kulusid esitatud teenuse pakkumus ei kajasta, (ii) milliseid selle teenuse osutamiseks sellel pakkujal vajalikud ja esitatud pakkumuses kajastatud kulud ei ole tegelikud ja põhjendatud, (iii) millised esitatud pakkumuses kajastatud kulusid katab see kolmas isik teiste pakkumuses kajastatud maksumustega ning (iv) millised esitatud pakkumuses kajastatud kulusid katab see kolmas isik oma muude vahenditega.

Kolmanda isiku hinnangul ei ole Vaidlustaja seda teinud, mistõttu on Kolmanda isiku arvates vaidlustus täielikult põhjendamata ega ole seda sellisena võimalik ainuüksi sellel põhjusel kuidagi rahuldada.

9.8.3. Vabal turul konkurentsitingimustes pole kaupade ja teenuste hindade kontekstis midagi võimatut ega välistatud.¹⁷

Vaidlustaja ekslikku arusaama tema arvutuste paiknemisel objektiivsuse skaalal kinnitab, et Vaidlustaja proovib küll õigustada oma arvutusi tema arvates objektiivse sisendi (so töötasu alammäära) kaudu, kuid jätab seejuures tähelepanuta, et tema arvutused sisaldavad lisaks sellele veel ka muid sisendeid. Ning nende sisendite puhul sarnast „riigi poolt õigusaktidega kehtestatud objektiivset ja absoluutset alammäära“ ei eksisteeri ja nii on need Vaidlustaja poolt sisustatud subjektiivselt. Ehk ka Vaidlustaja ise mõonab, et kõik muud Vaidlustaja poolt kasutatud sisendid on tema poolt valitud,¹⁸ mis aga tähendabki subjektiivsed.

10. Kolmas isik, **ACM Service OÜ**, kinnitab, et tema pakkumus on koostatud kooskõlas Hanke tingimuste ja nõuetega. Kõik pakkumuses esitatud andmed ning hinnad on õiged ja põhjendatud ning pakkumuse koostamisel ei ole kasutatud ristsubsideerimist.

11. Kolmas isik, **HR-Service OÜ**, oma seisukohti ei esitanud.

¹⁵ vt vaidlustaja 06.08.2026 seisukoht p 14;

¹⁶ vt vaidlustaja 06.08.2026 seisukoht p-id 19 ja 20;

¹⁷ vt kolmanda isiku 31.07.2026 vastus p 47;

¹⁸ vt vaidlustaja 06.08.2026 seisukoht p 18 viimane lause;

12. Kolmas isik, **Renowa Projektid OÜ**, oma seisukohti ei esitanud.

13. Kolmas isik, **OÜ Vaiest**, vaidleb vaidlustusele vastu.

13.1. Tegemist on korduva vaidlustusega. Vaidlustaja on esitanud samad argumendid ja samad õiguslikud hinnangud, mille pinnalt on juba lahend leitud. Hankija on etteheidetavad vead kõrvaldanud ja langetanud uue otsuse. Asjaolu, et kõiki pakkumuste kontrollimisel käsitletud Hankija argumente ja pakkujate poolt esitatud selgitusi ei ole võimalik kolmandatel isikutel näha on põhjendatud pakkujate ärisaladusega. Nende mittenägemine ei muuda Hankija otsust mittekontrollitavaks ja õigusvastaseks.

13.2. Kolmas isik ei pea vajalikuks ja põhjendatuks kaaluda eksperdi kaasamist treilerveo kütusekulu küsimuses. Seda põhjusel, et väidetavalt on kõik pakkujad treilerveoga tegelevad isikud, mis viitab pädevuse olemasolule mahus, mis on vajalik pakkumuse maksumuse välja arvestamiseks.

14. Kolmas isik, **OÜ GoCraft**, vaidleb vaidlustusele vastu.

14.1. Kolmas isik on pakkumuse koostamisel ning esitamisel järginud kõiki seadustes ja Hanke alusdokumentides esitatud nõudeid ja tingimusi ning kinnitab, et võimaliku hankelepingu täitmisel ei toimu ristsubsideerimist.

Kolmas isik on esitanud Hankijale kõik viimase poolt nõutud tõendid ja selgitused enda pakkumuse kohta, samuti on avaldanud oma seisukoha varasemas vaidlustusmenetluses.

14.2. Kolmas isik ei pea vajalikuks rahuldada Vaidlustaja taotlust eksperdi kaasamiseks treilerveo kütusekulu küsimuses.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

15. Vaidlustaja on vaidlustanud kaasatud kolmandate isikute pakkumuste vastavaks tunnistamise ja pakkumuste edukaks tunnistamise otsused vastavates Hanke osades (Hankija 13.07.2026 käskkiri nr 2-1/26/235).

Vaidlustuskomisjonile jäävad arusaamatuks Hankija väide, et *käesolevat vaidlust tuleb hinnata sama hankemenetluse terviklikus kontekstis* ja palve, et vaidlustuskomisjon hindaks, kas vaidlustuses on esitatud selliseid uusi asjaolusid või tõendeid, mis põhjendaksid juba hinnatud küsimuste uut sisulist kontrolli.

Kolmas isik OÜ Vaiest leiab, et tegemist on korduva vaidlustusega ja et Vaidlustaja on esitanud samad argumendid ja samad õiguslikud hinnangud, mille pinnalt on juba lahend tehtud.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Vaidlustaja vaidlustuse menetlemisel puuduvad mistahes erisused.

05.03.2026 käskkirjaga nr 2-1/26/59 on Hankija lähtudes vaidlustuskomisjoni 05.02.2026 otsusest vaidlustusasjas 5-26/289938 tunnistanud kehtetuks Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse peadirektori 31.12.2025 käskkirja nr 2-1/25/520 „Otsused kaitse- ja

julgeolekuvaldkonna piiratud hankemenetlusega riigihankes „Ratassõidukite remont ja hooldus” (viitenumber 289938)“ p-id 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 ja 13 osades, mida ei tunnistatud kehtetuks Riigihangete vaidlustuskomisjoni 05.02.2026 otsusega vaidlustusasjas 5-26/289938. Käskkirja p-ist 3 tuleneb, et kehtetuks tunnistamise vajadus seisneb selles, et hankija on otsustanud proportsionaalsuse, kontrollitavuse, läbipaistvuse ja pakkujate võrdse kohtlemise põhimõttest lähtuvalt teostada kõigi punktides 1.1–1.5 ja 2.1–2.5 nimetatud pakkujate esitatud pakkumuste osas sisulise kontrolli hankija poolt hankes kehtestatud lepingu välise ja sisese ristsubsideerimise keelu järgimise osas. Riigihangete vaidlustuskomisjon on 05.02.2026 otsuses nr 5-26/289938 märkinud, et kui hankija on mingil põhjusel otsustanud ristsubsideerimise keelu kehtestada, on hankija kohustatud ka kontrollima iga maksumuse vastavust keelule. Hankija peab rangelt kinni pidama enda poolt kindlaks määratud tingimustest. Tulenevalt sellest, peab hankija oluliseks järgida Riigihangete vaidlustuskomisjoni poolt välja toodut kõigi punktides 1.1–1.5 ja 2.1–2.5 nimetatud pakkujate esitatud pakkumuste osas ning kontrollida iga esitatud maksumuse vastavust lepingu välise ja sisese ristsubsideerimise keelule.

Käskkirja p-i 4 järgi kõigi punktides 1.1–1.5 ja 2.1–2.5 nimetatud pakkujate esitatud pakkumuste osas lepingu välise ja sisese ristsubsideerimise keelu järgimise sisulise kontrolli teostamise järgselt teeb hankija uue otsuse pakkumuste vastavaks ja edukaks tunnistamiseks.

Seega alustas Hankija uuesti kõigi Hankes pakkumuse esitanud pakkujate pakkumuste osas välise ja sisese ristsubsideerimise keelu (Keeld) järgmise sisulist kontrolli. Hankija pidi tegema uued otsused kõigi pakkujate pakkumuste vastavaks tunnistamise või tagasilükkamise kohta ja kindlaks tegema edukad pakkumused. Hankija on 13.07.2026 käskkirjas nr 2-1/26/235 seda ka teinud. Kõik selles 13.07.2026 käskkirjas tehtud otsused on vaidlustavad. Eelmises vaidlustusmenetluses tehtud vaidlustuskomisjoni jõustunud otsust pidi Hankija täitma. Muud õiguslikku mõju 05.02.2026 tehtud vaidlustuskomisjoni otsusel uutele Hankija otsustele pole. Kui Hankija tunnistas uuesti pakkumused vastavaks ja edukaks, siis need on uued Hankija otsused, millele vaidlustamisel pole piiratud esitada ka samu põhjendusi ja tõendeid, mis olid juba eelmises vaidlustusmenetluses esitatud.

16. Vaidlustuskomisjon leiab, et Vaidlustaja pole taotlenud eksperdi kaasamist, vaid on palunud vaidlustuskomisjonil kaaluda RHS § 195 lg 8 alusel eksperdi kaasamist treilerveo kütusekulu küsimuses.

Vaidlustuskomisjoni hinnangul ei ole eksperdi kaasamine vajalik, kuna käesolevas vaidlustusmenetluses saab vaidlustuskomisjon kontrollida üksnes seda, kas vaidlustusalused Hankija otsused on kooskõlas RHS-iga, kas Hankija sai teostatud kontrolli tulemusel teha järelduse, et kaasatud kolmandate isikute pakkumustes pole rikutud Keeldu.

17. Vaidlustaja leiab, et kaasatud kolmandate isikute pakkumused on Hanke vastavates osades tunnistatud õigusvastaselt vastavaks, sest osade esitatud maksumuste puhul on rikutud Keeldu. Vaidlus on Hanke osades 2 kuni 6 kolmes „Hindamiskriteeriumid ja hinnatavad näitajad“ ette nähtud maksumustes:

- 1) Hindamiskriteerium „Autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumus“
- 2) Hindamiskriteerium „Töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu“
- 3) Hindamiskriteerium „Transpordi maksumus“

Vaidlus on ka selles, kas kolmandad isikud on Hankijale pakkumustes esitanud oma töökodade aadressid.

Dokumendis „Hindamiskriteeriumid ja hinnatavad näitajad“ on kõigi kolme maksumuse puhul Hankija ette näinud järgneva: „*Lepingu väline ja sisene ristsubsideerimine on keelatud!*“ (Keeld).

Eeltoodust nähtuvalt ei saa olla vaidlust selles, et Hankija on keelanud vaidlusalustes maksumustes nii lepingu sisese kui lepingu välise ristsubsideerimise. Keeld on kehtestanud selgelt ja üheselt mõistetavalt. Ükski menetlusosaline ei vaidle selle üle, et Keeld Hankes on kehtestatud. Hankija on selgitanud, et Keeld on talle oluline.

17.1. Keeld on kehtestatud Hanke alusdokumendis „Hindamiskriteeriumid ja hinnatavad näitajad“. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et RHS-i kohaselt ei pea kõik pakkumuste vastavustingimused olema esitatud „Vastavustingimustes“, vaid vastavustingimuseks on kõik riigihanke alusdokumentide tingimused, mis sisaldavad nõudeid pakkumusele.

Keelu järgimise kontroll võib olla seotud põhjendamatult madala maksumuse kontrollimisega RHS §-i 115 alusel, kuid Keelu rikkumine ei tähenda ilmtingimata põhjendamatult madala maksumusega pakkumust ja Keeldu rikkuv pakkumus ei pruugi üldse olla põhjendamatult madala maksumusega ja võib olla isegi kõrgema maksumusega kui pakkumus, milles Keeldu ei rikuta. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Keeldu rikkuva pakkumuse osas esineb RHS § 114 lg-s 2 sätestatud pakkumuse tagasilükkamise alus isegi siis, kui pakkumuse maksumus ei ole põhjendamatult madal.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et kui Hankija on mingil põhjustel otsustanud Keelu kehtestada, oli ta kohustatud ka kontrollima iga esitatud maksumuse vastavust Keelule. Hankija peab rangelt kinni pidama enda poolt kindlaks määratud tingimustest (vt nt Riigikohtu halduskolleegiumi otsus 3-19-1501, p 22 ja EKo C-336/12, p-d 36–37, 39–40, vaidlustuskomisjoni 19.12.2025 otsus vaidlustusasjas 265-25/282071, p-id 11–17).

17.2. Keeld tähendab seda, et teenus peab olema hinnastatud oma tegelike ja põhjendatud kulude alusel – pakkumuses esitatud teenuse maksumus peab kajastama kõiki selle teenuse osutamiseks vajalikke kulusid.

Keeld ei luba seda, kui töötajad tegelikult panustavad selle teenuse osutamisse ja saavad selle eest tasu. Kuid on võimalik, et töötasu võib jätta ka maksumuses arvestamata, näiteks siis, kui tegemist on vabatahtliku tööga ja tegelikult töötasukulu ei teki.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Keeld tähendab seda, et mitte ühtegi kulu ei saa katta ei teiste esitatavate maksumusetega ega ka muude pakkuja vahenditega. Keeldu ei rikuta siis, kui kulu üldse ei teki.

17.3. Oma väidete tõendamiseks on Vaidlustaja esitanud:

- 1) vaidlustuse Lisa 2 - Autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumus kalkulatsioon
 - 2) vaidlustuse Lisa 3 - Ülevaatlik pakkumuste koondtabel“;
 - 3) vaidlustuse Lisa 4 - Transpordi maksumus.
 - 4) 06.08.2026 täiendavate seisukohade Lisa 4 - Transpordi maksumus
- KORRIGEERITUD

Vaidlustuse Lisas 3 on toodud kõik esitatud maksumused ja seal on näha maksumuste erinevused.

Hankija on vaidlustuse vastusega koos esitanud:

- 1) Lisa 2 Otsuse protokoll 08072026 koos analüüsiga;
- 2) Lisa 3 01_RH detailanalüüsi, koondatabel.

Hankija on pöördunud kõigi kolmandate isikute poole selgitustaotlustega. Need ja kolmandate isikute vastused on vaidlustuskomisjonile kätte saadavad riigihangete registrist.

Õige on see, et vaidlustuskomisjon ei kontrolli Hankija asemel seda, kas kolmandad isikud on pakkumustes esitatud maksumustes eiranud Keeldu või mitte. Nagu juba eelpool märgitud - vaidlustuskomisjon kontrollib seda, kas Hankija sai järeldada, et kolmandate isikute pakkumustes esitatud maksumused Keeldu ei riku.

17.4. „Vastavustingimused“ osas NÕUETELE VASTAVA TARISTU KASUTAMISE VÕIMALUS on ette nähtud, et *pakkuja peab hiljemalt hankelepingu täitmise hetkeks omama tööde teostamiseks taristut vastavalt tehnilise kirjelduse (Lisa 1) punktile 4. 1) Täitja esitab hiljemalt hankelepingu täitmise hetkeks kõikide töökodade aadressid, kus tellija jaoks töid teostatakse. 2) Kui töökoda ei ole täitja omanduses, peab ta tõendama töökoja kasutamise võimaluse olemasolu (mõlemapoolselt allkirjastatud siduvate tingimustega kokkulepe). 3) Kui eelnimetatud dokumente ei ole pakkumuse esitamise hetkel võimalik esitada, esitab pakkuja kinnituse töökoja kasutuselevõtuks hiljemalt hankelepingu täitmise hetkeks.*

Vormi 3 „Hinnastamine V4“ „Tabeli täitmise kirjeldus“ p-id ÜI15, 16 ja 17 näevad ette, et:
ÜI15- Pakkumisele tuleb lisada remondihalli(de) joonised või fotod ning uste ja remondipindade mõõtmed, kui märgitakse „JAH“ reale läbisõiduga remondihall
ÜI16 - Pakkumisele tuleb lisada kõikide töökodade aadressid, kus Hankija jaoks töid teostatakse, kui märgitakse "JAH" reale „parkla“ või „mehitatud valvega parkla“.
ÜI17 - Pakkumisele tuleb lisada tõstukite spetsifikatsioonid, kui märgitakse "JAH" reale "sõidukite tõstuk

Hankija on 07.11.2025 vastanud järgmiselt: *„ÜI-des 15, 16 ja 17 märgitud nõuetele tohib hinnastamistabelisse märkida sõna „Jah“ vaid juhul, kui vastavad nõuded on pakkujal täidetud – sellisel juhul tuleb pakkujal esitada ka vastavad tõendid. Juhul, kui nimetatud võimeid pakkujal ei ole, ei saa pakkuja nende kvaliteedikriteeriumite eest lisapunkte.“*

Õige on see, et töökodad ei pidanud olemas olema pakkumuste esitamise hetkel, kuid kui märgitakse „JAH“ reale „parkla“ või „mehitatud valvega parkla“, siis tulid töökodade aadressid pakkumuses esitada.

Hankija on kinnitanud, et kõik pakkujad on vastavat nõuet täitnud ja endale kuuluvate või lepinguliselt kasutatavate töökodade aadressid Hankijale esitanud.

Vaidlustuskomisjon tuvastas kõigi kolmandate isikute pakkumustest, et Hankija kinnitus on õige.

17.5. Hankija on ette valmistanud Vormi 3 „Hinnastamine V4“, kus on toodud Hanke osades 1–6 maksumuste esitamise tabelid ja „Tabeli täitmise kirjeldus“.

Pakkujad esitasid maksumused Vormis 3. „Tabeli täitmise kirjelduses“ on toodud teatud nõuded maksumuste esitamisele.

17.6. Hindamiskriteerium „Autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumus“

Raamlepingu p-i 6.8 kohaselt *üldjuhul kasutatakse sõidukite remonti/hooldusesse viimiseks ja remondist/hooldusest toomiseks treilerit. Erandkorras võib kasutada autojuhti, kui sõiduki konditsioon seda võimaldab või treileri kasutamine on raskendatud või sõiduk tuleb transportida lähemale kui 50 km. Autojuhi kasutamine on lubatud ainult eelnevalt kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis sõlmitud kokkuleppel tellijaga.*

„Tabeli täitmise kirjeldus“ ÜI14 kohaselt *autojuhi kasutamisel hinnastatakse sõidukilomeetri hind ainult tellija sõidukiga läbitud teepikkuse järgi.*

Seega - tuli esitada sõidukilomeetri maksumus autojuhi kasutamisel tellija sõiduki toimetamiseks täitja töökotta - täitja autojuht viib sõiduki täitja töökotta.

05.11.2025 on küsitud maksumuste kohta Hankijalt selgitusi (Sõnumi ID 1 024 696) ja Hankija on 07.11.2025 vastanud mh, et võimalikud on kolm olukorda:

- 1) seadmega saab sõita täitja töökotta (rakendub Autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumus);
- 2) seade pole liikumisvõimeline (rakendub Sõiduki transpordil sõidukilomeetri maksumus);
- 3) töid on vaja teostada tellija asukohas (rakendub Meeskonna väljasõidu sõidukilomeetri - rakenduvad nii meeskonna väljasõidutasu kui ka meeskonna väljasõidu sõidukilomeetri maksumus.

Vaidlustaja on seisukohal, et järgmiste pakkujate esitatud autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumused (eurodes) ei ole kooskõlas Keeluga:

- 1) Hanke osas 2
Aktsiaselts Baltflex - 0,12, ART ML OÜ - 0,15, OÜ Vaiest - 0,10, ACM Service OÜ - 0,2
- 2) Hanke osas 3
Aktsiaselts Baltflex -0,12, ACM Service OÜ - 0,15, OÜ Vaiest - 0,10 , ART ML OÜ - 0,15
- 3) Hanke osas 4
Aktsiaselts Baltflex -0,12, ART ML OÜ -0,1
- 4) Hanke osas 5
ACM Service OÜ - 0,15 ja ART ML OÜ - 0,15

Vaidlustaja on vaidlustuse lisas 2 toonud autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumuse miinimumid (eurodes):

- Hanke osas 2 - 0,3
- Hanke osad 3 ja 4 - 0,47
- Hanke osa 5 - 0,64

17.7. Hindamiskriteerium „Töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu“

Raamlepingu p-id 5.9., 6.3. ja 6.4. on sõnastatud järgmiselt:

5.9. Täitja kohustub tagama tellija või tellija poolt määratud isiku ligipääsu remondi teostamise asukohta ja/või hanklepingut puudutavale dokumentatsioonile ja taristule tööajal ilma etteteatamiseta ning töövälisel ajal vähemalt 2-tunnise etteteatamisega.

6.3. Sõidukite valdus antakse teenuse osutamiseks tellija poolt täitjale üle üldjuhul tööpäeviti ajavahemikus 9.00–17.00. Sõidukite valduse üleandmine fikseeritakse üleandmise-vastuvõtmise akti vormil.

6.4. Kui sõidukid antakse täitjale teenuse osutamiseks väljaspool punktis 6.3 sätestatud aega (st tööpäevadel ajavahemikus 17.00–9.00 ning nädalavahetustel), loetakse sõidukite valdus täitjale üleläänuks alates sõidukite tellija poolt täitjale teenuse osutamiseks üleandmisest. Sõidukite valduse üleandmine fikseeritakse üleandmise-vastuvõtmise akti vormil.

Raamlepingu p-id 5.9. ja 6.4. ongi otseselt seotud töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasuga.

03.11.2025 on Hankijale esitatud selgitustaotlus (Sõnumi ID 1 023 385): 7. „Töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu“ Mis asi see on ja mille jaoks?

Hankija on 07.11.2025 vastanud järgmiselt: 7) Raamlepingu projekti punkt 6.4 sätestab, et sõidukeid võib täitjale teenuse osutamiseks üle anda ka väljaspool tööaega, st väljaspool ajavahemikku kl 9.00–17.00, mis puhul rakendub töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise ühekordne fikseeritud tasu.

17.04.2025 on Hankijale esitatud järgmine selgitustaotlus (Sõnumi ID 955 768): Millist perioodi peab antud lahtris arvestama: päev/kuu/aasta....?

Hankija on 17.04.2025 vastanud järgmiselt: Lahtri "Töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu" näol on tegemist ettevõtte esindaja tagamise ühekordse tasuga töövälisel ajal, mida on võimalik rakendada, kui tellija nõuab täitja esindaja kohalolu.

25.03.2025 on Hankijale esitatud järgmine selgitustaotlus (Sõnumi ID 946 544): Paluks hankedokumentdes lahti kirjutada, mis asjad need on? [---].5. Töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu.

Hankija on 27.03.2025 vastanud järgmiselt: Hankija ei ole küsimuses väljatoodud punkte nõudena kehtestanud. Antud punktide eest on võimalik hindamisel saada lisapunkte, näiteks pakkujal on võimalik saada hindamisel lisapunkt valvega ja mehitatud valvega parkla olemasolu eest.

21.02.2025 on Hankijale esitatud järgmine selgitustaotlus (Sõnumi ID 934 243): Mida peaks sisaldama Töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu? Kas tasu on tunni, päeva, kuu või aasta põhine? Millist reageerimise kiirust eeldatakse?

Hankija on 26.02.2025 vastanud järgmiselt: Töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu all peab hankija silmas isikut, kes esindab täitjat sõiduki üleandmisel ja vastuvõtmisel töövälisel ajal (st tööpäevadel ajavahemikus 17.00–9.00 ning nädalavahetustel). Tasu on väljasõidu ehk ühiku põhine, st ühekordne tasu ühe väljasõidu kohta. Täitja kohustub tagama tellija või tellija poolt määratud isiku ligipääsu remondi teostamise asukohta ja/või hanklepingut puudutavale dokumentatsioonile ja taristule tööajal ilma etteteatamiseta ning töövälisel ajal vähemalt 2-tunnise etteteatamisega (raamlepingu projekti punkt 5.9). “

Pakkujatele pidi Hankija vastustest olema mh teada see, et tegemist on ühekordse tasuga ühe väljasõidu kohta.

Vaidlustaja on seisukohal, et järgmiste pakkujate töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasud ei ole kooskõlas Keeluga:

- 1) HR-Service OÜ - Hanke osades 2, 3 ja 4, vastavalt 0,0001; 0,0001; 0,0001 eurot;
- 2) OÜ Vaiest - Hanke osades 2 ja 3, vastavalt 0,01; 0,01 eurot;
- 3) Renowa Projektid OÜ - Hanke osades 2, 3 ja 6, vastavalt 0,01; 0,01; 0,01 eurot;
- 4) OÜ GoCraft - Hanke osades 3 ja 4, vastavalt 0,001; 0,001 eurot.

17.8. Hindamiskriteerium „Transpordi maksumus“

„Tabeli täitmise kirjeldus“ ÜI6 kohaselt *pakkuja esitab iga piirkonna kohta fikseeritud transpordi maksumuse.*

„Tabeli täitmise kirjeldus“ ÜI7 kohaselt *transpordi maksumuse arvestamisel tuleb lähtuda järgnevast:*

- a) *sõidukite asukoht (näiteks JÕHVI - Keskväljak, Jõhvi linn) tähistab konkreetse geograafilise piirkonna keskpunkti;*
- b) *sõidukid asuvad sellest keskpunktist kuni 10 km raadiuses ning võivad asuda erinevates punktides selle raadiuse sees.*

„Tabeli täitmise kirjeldus“ ÜI8 kohaselt *transpordi maksumuse arvutusel peab arvestama 12 m pikkuse ja 3,5 m kõrguse sõidukiga, kaaluga 18 tonni..*

Hankijale on 09.11.2025 esitatud järgmine selgitustaotlus (Sõnumi ID 1 026 050): *Sõiduki transpordi fikseeritud maksumus" Kas maksumus peab sisaldama 4 otsa sõitu? Puksiirauto sõidab kohale, toob auto töökotta, viib auto tagasi ja sõidab ise tagasi.*

Hankija on 10.11.2025 vastanud järgmiselt: *Sõiduki transpordi fikseeritud maksumus sisaldab endas ühte ringi ehk treileri asukohast tellija sõiduki(te)ni, sealt töökotta ja töökojast treileri asukohani tagasi.*

Hankijale on 03.11.2025 esitatud järgmine selgitustaotlus (Sõnumi ID 1 023 385):

1. *Kui sõidukid asuvad 10 km raadiuses geograafilise piirkonna keskpunktist, siis mis loogika alusel peaks Pakkuja suutma välja mõelda „Sõiduki transpordi fikseeritud maksumuse“? Ühel juhul võivad asuda 0,5 km kaugusel ja teisel juhul 20 km kaugusel. Kas „Sõiduki transpordi fikseeritud maksumus“ kehtib vaid nendele sõidukitele, mis asuvad 10 km raadiuses geograafilise piirkonna keskpunktist?*
2. *Kuhu suunatakse sõidukid remonti, mis asuvad näiteks: Alutagusel, Laiusel, Muhus, Türil, Põlvas?*
3. *Palume Hankijal selgitada, kuidas on võimalik esitada "Sõiduki transpordi fikseeritud maksumus" nii, et tegemist ei oleks lepingu välise või sisese ristsubsideerimisega olukorras kus osa autosid tuleb transportida Tapalt Peetrisse ja osa Rakverre ja osa võimalik Tapal remontida? [---]*

Hankija on 07.11.2025 vastanud järgmiselt: 1) *Fikseeritud maksumus kehtib ainult nendele sõidukitele, mis asuvad nimetatud 10km raadiuse sees.*

2) *Sõidukite remonti suunamisel valib koha tellija vastavalt oma vajadustele.*

3) *Fikseeritud maksumuses ootab hankija osade kaupa lähima sobiliku töökoja kasutamist ja selleni transpordi tagamist. [---]*

Hankijale on 03.11.2025 esitatud järgmine selgitustaotlus (Sõnumi ID 1 023 384): *Palume tekkinud küsimustele vastata üheselt mõistetavad ja sisuliselt. 1. Teabevahetus 948278. Mida tähendab „Selle sisse on arvestatud“? Kas Hankija on valemisse selle juba sisse arvestanud? Palun hankijal esitada näidistehe 1: kütusekulu on 45 l/100km, kütuse maksumus 1,14 eur/l, töökoda asub 3 km kaugusel väeosa pääslast.*

Palun hankijal esitada näidistehe 2: Pakkuja töökoda asub Saue ja Osa 3 auto Miinisadamas.

2. Palume üheselt mõistetavalt lahti kirjutada, mis asi on „Sõiduki transpordi fikseeritud maksumus“. Kas transport autojuhi kasutamisel või pukseerimine? Mõlemad see samal ajal olla ei saa. Kas teine on sellisel juhul kilomeetripõhiselt? [---]

Hankija vastas 07.11.2025 järgmiselt:

*1) Esimene tund on hankijale tasuta, st kilomeetri hinna sisse PEAB PAKKUJA arvestama sõiduki pealelaadimise aja. Nii on kirjas ka hinnastamise tabeli vahelehel „Tabeli täitmise kirjeldus“ real 15 viitega ÜII3 „Hankija hinnangul on turutingimustele vastav sõidukilomeetri maksumus treilervedudel leitav valemiga kütusekulu kilomeetri kohta * kütuse maksumus * 3 ± 20 %. Selle sisse on arvestatud nii sõiduki peale- ja mahalaadimine kui ka 1 h pikkune ooteaeg sõiduki peale- või mahalaadimisel tellija asukohas.“ Tegemist on fikseeritud maksumusega piirkonna põhiselt, mis tähendab, et pakkuja peab selle kirjeldama vastavalt oma piirkonda teenindava töökoja asukohale. Võrdluseks, kui sõiduk on näiteks Jõhvis ja pakkuja töökoda Tallinnas, aga kuna pakkujal ei ole lähemal ühtegi sobilikku töökoda, peab ta igakordselt sõiduki vedama Tallinna. Sõidukilomeetri maksumus = $45 * 1,14 / 100 = 1,54 \text{ EUR} \pm 20\% = 1,23 \dots 1,85 \text{ EUR}$*

2) Sõiduki transpordi fikseeritud maksumus on tasu piirkonna põhiselt hankija sõiduki transportimise eest pakkuja lähimasse sobilikku töökotta. Kuna sõiduki transpordil on eelistatud transpordiliik treilervedu (raamlepingu projekti punkt 6.8), siis tuleb pakkujal sõiduki transpordi fikseeritud maksumuses arvestada sõiduki transpordivahendiks trailerit. [---]

03.06.2025 on Hankijale esitatud järgmine selgitustaotlus (Sõnumi ID 971 661): *Vorm 3 Transpordi maksumuse arvutusel peab arvestama 12 m pikkuse ja 3,5 m kõrguse sõidukiga, kaaluga 18 tonni.*

1. Hankes olevad sõidukid on enamuse madalamad kui 3,0m. Eestis on lubatud maksimaalseks kõrguseks 4,0m. Kas sellest võib järeldada, et pakkuja peab igaljuhul madala põhjaga (Lowbed, veolava kõrgus kuni 0,500m) traileriga vedu? Kuidas selline nõue toetab Riigihanke § 2 lg 1-te?

2. Miks selline nõue on kehtestatud kõikidele hanke osadele? Näiteks Osas 1 enamuse sõidukeid saab transportida kerghaagiseda aga transpordi fikseeritud maksumuse pakkumisel peab arvestama 12 m pikkuse ja 3,5 m kõrguse sõidukiga, kaaluga 18 tonni, sest vastasel juhul on tegemist ristsubsideerimisega ja pakkuja pakkumus kõrvaldatakse.

Hankija on 09.06.2025 vastanud järgmiselt: *1) Eestis on lubatud veose kõrgus tee pinnast 4,50 m. Vastavalt majandus- ja kommunikatsiooniministri 13.06.2011 määrusele nr 42 "Mootorsõiduki ja selle haagise tehnonõuded ning nõuded varustusele" Lisa 1 Grupp 11 Kood 1121 punkt 1: "Veose (sealhulgas vahetatava kere ja standardiseeritud konteineri) laiuse ei tohi ületada 3,00 m, veose kõrgus ei tohi ületada 4,5 m maapinnast ning veos ei tohi ulatuda sõidukist või autorongist ette- ega tahapoole üle 2,00 m, välja arvatud punktis 2 ja 3 toodud*

juhul. Sõiduki või autorongi pikkus koos veosega ei tohi ületada käesoleva määruse koodis 1102 kehtestatud nõudeid."

2) Hankija leiab, et sellisel kujul transpordi hinnastamine ei ole pakkujatele piirav ning tagab ühetaolisuse, kuna kõikides hanke osades kirjeldatud sõidukite puhul on võimalik nõutud parameetreid saavutada

Hankijale on 05.03.2025 esitatud järgmine selgitustaotlus (Sõnumi ID 937 931):

Sõiduki transpordi fikseeritud maksumus tähendab remonti või hooldust vajava masina transpordi hinda remondi või hoolduse teostamise kohta., Siis kuidas pakkuja teab kui kaugel on hooldust vajav masin et saaks hinna ära fikseerida ?

Hankija on 07.03.2025 vastanud järgmiselt: *Alusdokumendis "Vorm 3" on hankija toonud välja erinevad piirkonnad, mille kohta hankija soovib sõiduki transpordi fikseeritud maksumust: Jõhvi, Paldiski, Pärnu, Tallinn, Tapa, Tartu, Võru, Ämari. Kui remonti/hooldust vajavad sõidukid jäävad nimetatud piirkondadest välja, rakendatakse sõidukilomeetri maksumust.*

Hankijale on 27.02.2025 esitatud järgmine selgitustaotlus (Sõnumi ID 935 671): *Pakkuja täidab ja esitab töölehe "Vorm 3. Hinnastamine" nende hanke osade vahelehed, milles ta esitab pakkumuse. Osa 5 puhul nõutakse Sõiduki transpordi fikseeritud maksumust. Kas siin mõeldakse tehniku kohalesõidu hinda objektile või remondi/hooldust vajava masina transpordi hinda remondi teostamise kohta? Sisestatav väärtus tekitab Y29-Y36 välja väärtused, millel nimetuseks Veo maksumus, mis ajabki segadusse.*

Hankija on 28.02.2025 vastanud järgmiselt: *Sõiduki transpordi fikseeritud maksumus tähendab remonti või hooldust vajava masina transpordi hinda remondi või hoolduse teostamise kohta.*

14.02.2025 on Hankijale esitatud järgmine selgitustaotlus (Sõnumi ID 931 404): *Transpordi maksumus Madalaima väärtusega pakkumuse saab maksimaalse arvu punkte. Teised pakkumused saavad punkte arvutades valemiga: "osakaal" - ("pakkumuse väärtus" - madalaim väärtus) / "suurim väärtus" * "osakaal". Kuidas ja millest kujuneb hankes mõistlik ja reaalne sõidukilomeetri hind (treiler, juht ja muud seotud punktid)? Et osalejatel oleks võrdne ja üheselt mõistetav lähtepunkt ja ei tekiks genereerimisi erinevate omasõitude, teenussõitude, üheotsasõitude või muu sellise suhtes. Näiteks, meie ettevõtte on võimeline korraldama kõik veod ühe otsa maksumusega kuna suudame oma masinate vedudega katta teise otsa ja seda ka olenemata asukohast tuleb hind poole soodsam. Sama kehtib autojuhtidele kes on vajadusel olemas lähtekohas. 1.(Hankija hinnangul on turutingimustele vastav sõidukilomeetri maksumus treilervedudel leitav valemiga kütusekulu kilomeetri kohta * kütuse maksumus * 3 ± 20 %.) 2.(Autojuhi kasutamisel hinnastatakse sõidukilomeetri hind ainult tellija sõidukiga läbitud teepikkuse järgi.) Eelnevad punktid 1 ja 2 annavad hinna manipuleerimiseks piisavalt suured piirid, et skeemitades saada vastav edu.*

Hankija on 17.02.2025 vastanud järgmiselt: *Kuna käesoleva riigihanke puhul on tegemist remondi ja hoolduse hankega, mitte transpordihankega, siis hankija hinnangul ei oma transpordimaksumus märkimisväärset mõju remondi ja hoolduse hinnale. Samuti on hankija keelanud hindamiskriteeriumites ära lepingu välise ja sisese ristsubsideerimise, mis tähendab, et pakkujatel on keelatud mistahes kompensatsiooni mehhanism teenuse maksumuse vähendamiseks.*

Vaidlustaja on seisukohal, et järgmiste pakkujate esitatud transpordi maksumused ei ole kooskõlas Keeluga:

- 1) Aktsiaselts Baltflex - Hanke osades 2, 3 ja 4, vastavalt 340,00; 340,00; 340,00 eurot;
- 2) Osaühing EGESTEN - Hanke osades 2, 3 ja 4, vastavalt 132,00; 132,00; 132,00 eurot;
- 3) ART ML OÜ - Hanke osades 2, 3, 4 ja 5, vastavalt 275,00; 275,00; 275,00; 275,00 eurot.

Vaidlustaja leiab, et nende pakkujate esitatud transpordi maksumustega ei ole reaalselt võimalik transporti teostada arvestada nõudega - 12m pikkune ja 3,5m kõrgune sõiduk, mis kaalub 18tonni.

17.9. Hankija vastuse lisas 2 toodud analüüsi (17 lk) (edaspidi Analüüs) kohaselt:

- 1) Analüüsi läbiviimisel lähtus Hankija põhimõttest, et iga hinnakomponent peab olema seotud teenuse tegeliku ressursikuluga ning hinnastamine peab tervikuna vastama majandusliku realismi, kulupõhisuse, läbipaistvuse ja proportsionaalsuse põhimõtetele. Hindamise eesmärk ei olnud piirata ettevõtjate hinnastamisvabadust ega kujundada ette kindlat hinnataset, vaid kontrollida, kas hinnastamise tulemusena säilib teenuse tegelik majanduslik põhjendatus, võrreldavus ning lepingu täitmise usaldusväärsus;
- 2) hinnangu andmisel ei lähtunud üksikutest hinnakomponentidest eraldiseisvalt ega üksikutest kõrvalekalletest, vaid kogu hinnastruktuuri käsitleti tervikliku majandusliku mudelina. Hindamise käigus peeti oluliseks hinnakomponentide tegelikku mõju teenuse osutamisele tervikuna, nende omavahelist seotust, kulukandvust ning teenuse praktilist ja jätkusuutlikku toimivust;
- 3) Hankija lähtus majandusliku realismi põhimõttest, mille kohaselt peab iga hinnakomponent olema objektiivselt põhjendatav teenuse tegeliku ressursikuluga. Samuti lähtuti proportsionaalsuse põhimõttest, mille kohaselt hinnati võimalikke kõrvalekaldeid nende tegeliku mõju põhjal kogu hinnastruktuurile ja lepingu täitmisele tervikuna. Analüüsi käigus hinnati seetõttu mitte ainult üksikute hinnakomponentide absoluutset suurust, vaid ka nende tegelikku mõju kogu teenuse kulukandvusele, praktilisele toimivusele ja lepingu jätkusuutlikule täitmisele;
- 4) esimeses etapis koondas Hankija kõik pakkumused ühtsesse võrdlusraamistikku ning arvutas välja võrreldavate hinnakomponentide keskmised väärtused. Pärast keskmiste väärtuste ja ekstreemumite hindamist rakendas Hankija nn valgusfoori põhimõtet, mille eesmärk oli muuta analüüs võimalikult läbipaistvaks ja visuaalselt kiiresti tõlgendatavaks. Valgusfoori süsteemis tähistas roheline hinnakomponente, mis paiknesid realistlikus ja põhjendatud vahemikus ning ei viidanud ristsubsideerimise tunnustele. Kollane tähistas võimalikke tähelepanu vajavaid kõrvalekaldeid, mis vajasisid täiendavat hindamist või põhjendamist. Punane tähistas olulisi ebaproportsionaalsusi, mille puhul oleks olnud põhjendatud kahtlus, et ühe hinnakomponendi kaudu kompenseeritakse mõne teise teenuse osa tegelikke kulusid;
- 5) töötunni hinna hindamisel lähtus Hankija Eesti üldisest tööjõukulu tasemest ning 2025. aasta lõpu töötasu alammäärast. Autojuhi tegelik tööandjapoolne kulu ei piirdu üksnes brutotöötasuga. Tööjõukulu sisaldab lisaks töötasule ka tööandja makse, puhkusetasusid, tööriietust, tervisekontrolle, koolitusi ning muid töökorralduslikke kulusid. Seetõttu kujuneb autojuhi tegelik minimaalne tööandja kogukulu märkimisväärselt kõrgemaks kui riiklik miinimumpalk ning jääb praktikas sageli ligikaudu 8–12 euro suurusjärku ühe töötunni kohta;
- 6) sõidukilomeetri maksumuse hindamisel lähtus Hankija transporditeenuse tegelikust

kulustruktuurist ning 2025. aasta lõpu kütusehinnast suurusjärgus 1 euro/liiter enne käibemaksu ehk ligikaudu 1,00 eurot liitri kohta koos käibemaksuga. Raskeveoki keskmise kütusekulu puhul umbes 30 liitrit 100 kilomeetri kohta kujunes otseseks kütusekuluks ligikaudu 0,33 eurot ühe kilomeetri kohta. Otsene kütusekulu moodustab ligikaudu ühe kolmandiku sõidukilomeetri tegelikust kogumaksumusest ning ülejäänud 2/3 moodustavad kõik muud kaasnevad kulud;

- 7) ettevõtte esindaja tagamise tasu hindamisel lähtus Hankija asjaolust, et valmisoleku ja reageerimisvõime tagamine kujutab endast iseseisvat organisatsioonilist ressursi, mille olemasolu ei sõltu üksnes konkreetse olukorra tekkimisest. Valmisoleku tagamine omab majanduslikku väärtust ka juhul, kui valmisolekut konkreetsetel ajahetkel ei realiseerita, kuna teenuse toimimiseks vajalik operatiivne suutlikkus peab olema tagatud pidevalt. Ettevõtja esindaja tagamise tasu osas on Hankija seisukohal, et tegemist ei ole otseselt teenuse osutamisega ning selle tõttu võib nimetatud kulu olla ka null-väärtusega. Ainuüksi asjaolu, et ettevõtte juhatuse liikmele makstakse juhatuse liikme tasu ning tal lasub ametikohast tulenev kohustus reageerida vajadusel erinevatele olukordadele mistahes ajal, ei tähenda automaatselt ristsubsideerimise olemasolu ega välista võimalust käsitleda ettevõtte esindaja tagamist eraldiseisva teenusliku ressursina;
- 8) Analüüsi käigus hinnati eraldi ka olukordi, kus üksikud hinnakomponendid erinesid turu keskmisest märkimisväärselt ning paiknesid tavapärasest hinnatasemest oluliselt madalamal. Hinnangu andmisel peeti oluliseks ka teenuste tegelikku prognoositavat kasutusmahtu lepingu täitmise käigus, kuna üksikute vähese praktilise tähtsusega hinnakomponentide mõju kogu lepingu majanduslikule tasakaalule võib olla marginaalne;
- 9) töötunni hind, autojuhi kasutamisega seotud tasud, väljatuleku tasu, ettevõtte esindaja tagamise tasu ning sõidukilomeetri maksumus moodustasid tervikuna loogilise, omavahel tasakaalus ja majanduslikult põhjendatud hinnastruktuuri, mis oli kooskõlas teenuse tegeliku ressursikasutuse ning transpordisektori tavapärase kulumudeliga. Hindamise käigus võrreldi hinnakomponente nii omavahel kui ka üldise turuloogika, tööjõukulu taseme, transpordisektori kulustruktuuri ning tegelike tegevuskuludega. Analüüsi põhjal ei tuvastatud olukordi, kus mõni hinnakomponent oleks olnud põhjendamatult madal või kunstlikult kõrge, eesmärgiga kompenseerida teise teenuse osa tegelikke kulusid. Samuti ei ilmnenu hinnastruktuuris selliseid ebaproportsionaalsusi, mis oleksid loonud põhjendatud kahtluse teenuse tegeliku omahinna moonutamise või varjatud kulude ümberjaotamise osas;
- 10) kuigi üksikute pakkumiste ja hinnakomponentide vahel esines teatavaid erinevusi, olid need sisuliselt ja majanduslikult põhjendatavad. Erinevused olid seotud teenuse osutamise eripärade, töökorralduslike lahenduste, kasutatavate ressursside, sõidukite, tööjõu korralduse või ettevõtete individuaalse kulustruktuuriga ning jäid hinnangu kohaselt tavapärase turukäitumise piiridesse. Juhtudel, kus ettevõtte oli kehtestanud mõnele teenusele tavapärasest oluliselt madalama hinnataseme, kinnitas ettevõtte, et nimetatud teenuste osutamine ei kujuta endast lepingu täitmisel ettevõtte jaoks sisuliselt olulist ega prognoositavalt mahukat tegevust. Sellest tulenevalt käsitleti sellist hinnastamist ettevõtte ärilise ja strateegilise hinnastamisotsusena, mitte otsese ristsubsideerimise tunnuseks;
- 11) tervikliku kulumudeli kasutamine, pakkumiste keskmistamine, ekstreemumite hindamine ja valgusfoori põhimõtte rakendamine võimaldasid hinnata hinnakomponentide tegelikku majanduslikku põhjendatust mitte ainult formaalselt, vaid ka sisuliselt. Selline lähenemine andis võimaluse hinnata hinnastruktuuri kui

tervikut ning tuvastada võimalikud kõrvalekalded juba analüüsi varajases etapis. Pakkumuste hinnastruktuur tervikuna oli majanduslikult usutav ning võimaldas hinnangu kohaselt teenust nõuetekohaselt ja jätkusuutlikult osutada;

- 12) iga hinnakomponent säilitas Analüüsi tulemusena piisava majandusliku autonoomia ega sõltunud hinnangu kohaselt ebaproportsionaalselt teiste komponentide kulukandvusest. Analüüsi tulemuste põhjal puudus alus käsitleda pakkumuste hinnastruktuuri majanduslikult ebarealistliku, kunstlikult moonutatud või ristsubsideerimist sisaldavana. Rakendatud analüüsimeetod võimaldas teha põhjendatud, objektiivse ja kontrollitava järelduse, et hinnakomponentide kujunemine vastas valdavalt teenuse tegelikule ressursikulule ning teenuse hinnastamine oli tervikuna majanduslikult realistlik, läbipaistev, jätkusuutlik ja põhjendatud. Tõendatavat ja ilmselt ristsubsideerimist Hanke pakkumustes ei esinenud ja kõik pakkumused (üks pakkuja ei vastanud Hankija ristsubsideerimise päringule) vastavad Keelu nõudele.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Analüüsis on toodud üldised lähtekohad. Analüüsisist tuleneb, et eraldi hinnati olukordi, kus üksikud hinnakomponendid erinesid turu keskmisest märkimisväärselt ning paiknesid tavapärasest hinnatasemest oluliselt madalamal. Oluliseks peeti kasutusmahtu lepingu täitmise käigus. Teatud juhtudel käsitleti hinnastamist ettevõtte ärilise ja strateegilise hinnastamisotsusena, mitte otsese ristsubsideerimise tunnusena.

Hankija vastuse lisa 3 toodud 01_RH detailanalüüsi, koondtabelis on pakkujate esitatud maksumused, on tuvastatavad punasega tähistatud olulised ebaproportsionaalsused, *mille puhul oleks olnud põhjendatud kahtlus, et ühe hinnakomponendi kaudu kompenseeritakse mõne teise teenuse osa tegelikke kulusid*. Kuid puuduvad mistahes põhjendused selle kohta, miks on Hankija järeldanud, et konkreetsetes pakkumuses esitatud maksumus Keeldu ei riku.

17.9.1. Riigikohus on oma 16.03.2020 otsuses asjas 3-19-1825 (p 17) leidnud, et *ei ole kohane lähtuda kolleegiumi otsuses nr 3-19-1464/41 esitatud seisukohast, et hankemenethus põhineb suurel määral pakkujate ühe-poolsetel kinnitustel ja hankija võimalusel neid usaldada (otsuse p 16). Kui hankija on juba algatanud kontrolli, et kõrvaldada kahtlus pakkumuse maksumuse põhjendatuses, ei ole põhjendatud usaldada pakkuja kontrollimatut vastust hankija selgitusnõudele.*

See Riigikohtu järeldus on tehtud vaidluses, mis seondus põhjendamatu madala maksumusega. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et see järeldus on kehtiv ka käesolevas vaidluses - Hankija ei saanud Keeldu järgmist tuvastada pakkuja üldise kinnituse alusel, vaid pidi Keelu järgmisest sisuliselt kontrollima.

17.9.2. Osaühing EGESTEN

17.9.2.1. 17.02.2026 on Hankija pöördunud kolmanda isiku poole selgitustaotlusega.

Kolmas isik on vastanud 26.02.2026 (vastus, sh vastuse lisa 1, sisaldab kolmanda isiku ärisaladust). Kolmas isik on selgitanud:

- Hanke osa 2 töötunni maksumust (rollid);
- Hanke osa 2 transpordi maksumust;
- Hanke osa 2 autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumust;
- Hanke osa 2 töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu;
- Hanke osa 2 meeskonna km maksumust;

- Hanke osa 2 sõiduki transpordil sõidukilomeetri maksumust;
- Hanke osa 2 meeskonna väljasõidutasu;
- et Hanke osa 3 hinnakomponendid on kujundatud ja kontrollitavad samal metoodikal nagu osas 2 ning koondkontroll on esitatud Lisa 1 lehel 07_Vastavuskontroll (Allikas (sisendleht) = 03_Osa3_Sisend);
- et Hanke osa 4 hinnakomponendid on kujundatud samal metoodikal nagu osades 2–3, kuid töötunni koond erineb automaaleri baashinna erisuse tõttu (vt Lisa 1: 04_Osa4_Sisend);
- teeninduspunkti (töökoja/partneri) ja piirkonna keskpunkti vahemaade mõõtmist (Hankijal on võimalik kontrollida iga vaidlusala maksumust hinnarea kaupa).

Kolmas isik on lisanud vastusele:

Lisa 1 – Exceli tabelid „RKIK_289938_EGESTEN_Vastus_LISA 1 (Lisad 2–7)-2.xlsx“, mis sisaldab järgmisi lehti:

02_Osa2_Sisend - “LISA 2 - Hange osa 2”

03_Osa3_Sisend - “LISA 3 - Hanke osa 3”

04_Osa4_Sisend - “LISA 4 - Hanke osa 4”

05_Mõõtmistulemused - “LISA 5 - Teeninduspiirkonna mõõtmistulemused”

06_Mõõtmistulemuste pildid – “Mõõtmistulemuste pildid”

07_Vastavuskontroll - “LISA 7 - Vastavuskontroll”

17.9.2.2. Vaidlus on Hanke osades 2, 3 ja 4 Osaühingu EGESTEN esitatud transpordi maksumuses - 132 eurot.

Hankija on tuvastanud Osaühingu EGESTEN Hanke osades 2, 3 ja 4 esitatud transpordi maksumustes kõrvalekalded (piirkonna põhine transpordi maksumus ühe sõiduki kohta remondi teostamise piirkonda) ja on teinud Otsuse protokollis järelduse, et Osaühing EGESTEN esitas põhjendatud selgitused ning kalkulatsioonid.

17.9.2.3. Osaühing EGESTEN on Hankijale vastuseks selgitanud põhjalikult transpordi maksumust piirkonniti, esitanud kalkulatsioonid ja ka vaidlustusmenetluses toonud välja andmed transpordi maksumuse kujunemise kohta.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija sai järeldada, et Osaühingu EGESTEN Hanke osades 2, 3 ja 4 esitatud transpordi maksumused ei riku Keeldu.

17.9.3. ART ML OÜ

17.9.3.1. 17.02.2026 on Hankija pöördunud kolmanda isiku poole selgitustaotlusega.

Kolmas isik on vastanud 26.02.2026 (vastus sisaldab kolmanda isiku ärisaladust). Kolmas isik on esitanud kinnituse, et kõik pakkumuses esitatud maksumused on hinnastatud oma tegelike ja põhjendatud kulude alusel ning pakkumuses esitatud teenuste maksumused kajastavad kõiki nende teenuste osutamiseks vajalikke kulusid, pakkumuses ei ole kasutatud lepingu sisest ega välist ristsubsideerimist ja selgitanud:

- autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumust. Arvestades maksimaalset 50 km distantsti ja sõiduki keskmist kütusekulgu 32,25 liitrit/100 km, jääb kütusekuluks 16,125 liitrit, mis mahub täispaagi definitsiooniga (kuni 20 liitrit), mistõttu kütusekulu ei sisaldu autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumuses. Kolmas isik esitas kalkulatsiooni;

- transpordi maksumust - sõidukite asukoht tähistab konkreetse geograafilise piirkonna keskpunkti ning sõidukid asuvad sellest keskpunktist kuni 10 km raadiuses. Transpordi maksumuse arvutusel peab arvestama 12 m pikkuse ja 3,5 m kõrguse sõidukiga, kaaluga 18 tonni. Kolmas isik esitas kalkulatsiooni;
- sõiduki transpordi sõidukilomeetri maksumust. Kolmas isik esitas kalkulatsiooni;
- meeskonna väljasõidu maksumust;
- töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu;
- meeskonna väljasõidu kilomeetri maksumust. Kolmas isik esitas kalkulatsiooni;
- töötunni maksumust (mootorsõidukidiagnostik, mootorsõiduki kliimaseadmete käitleja, autoplekksepp, mootorsõidukitehnik).

17.9.3.2. Vaidlus on Hanke osades 2, 3, 4 ja 5 esitatud autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumuses - 0,15 eurot ja Hanke osades 2, 3, 4 ja 5 esitatud transpordi maksumuses - 275 eurot.

Hankija on tuvastanud ART ML OÜ transpordi maksumuse (piirkonna põhine transpordi maksumus ühe sõiduki kohta remondi teostamise piirkonda) ja autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumuse osas kõrvalekaldeid ja teinud Otsuse protokollis järelduse, et ART ML OÜ esitas põhjendatud selgitused ning kalkulatsioonid nende maksumuste kohta.

17.9.3.3. ART ML OÜ on Hankijale vastuseks selgitanud põhjalikult autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumust ja transpordi maksumust, esitanud kalkulatsioonid.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija sai järeldada, et ART ML OÜ Hanke osades 2, 3, 4 ja 5 esitatud autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumused ja Hanke osades 2, 3, 4 ja 5 esitatud transpordi maksumused ei riku Keeldu.

17.9.4. Aktsiaselts Baltflex

17.9.4.1. 17.02.2026 on Hankija pöördunud kolmanda isiku poole:

Kolmas isik on vastanud 26.02.2026 (vastus sisaldab kolmanda isiku ärisaladust). Kolmas isik on kinnitanud, et pakkumuse maksumuse määramisel ei ole kasutatud ühegi hinnakomponendi ühikuhinna osas mistahes ristsubsideerimist (st ei hankelepingu sisest ega välist ristsubsideerimist) ning kõik pakutud hinnakomponendi ühikuhinnad katavad vastava teenuse osutamisega seotud kõik kulud ja selgitanud:

- meeskonna liikmete töötunni maksumust, kolmas isik esitas kalkulatsioonid;
- sõiduki transpordil sõidukilomeetri maksumust;
- transpordi maksumust, mis on piirkonna põhine transpordi maksumus ühe sõiduki kohta remondi teostamise piirkonda. Kolmas isik on välja toonud piirkondade remonditöökojad ja nende kaugused, millest on maksumuse esitamisel lähtutud;
- autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumust. Aluseks on võetud transportimist vajavate sõidukite liikumise kiiruse (km/h) ja töötaja töötasu kulu tööandjale, kolmas isik esitas kalkulatsioonid;
- meeskonna km maksumust, kolmas isik esitas kalkulatsioonid;
- töövälisel ajal ettevõtja esindaja tagamise tasu. Töökodade läheduses elavate erinevate töötajatega on kokkulepe, et töötaja tuleb vajadusel töövälisel ajal väljutse peale töökoja territooriumile ning saab sellise töövälisel ajal valve valmisoleku/väljatuleku eest lisatasu, mille kulu on tööandjale väiksem, kui pakkumuses toodud 20 eurot.

17.9.4.2. Vaidlus on Hanke osades 2, 3 ja 4 esitatud autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumuses - 0,12 eurot ja Hanke osades 2, 3 ja 4 esitatud transpordi maksumuses - 340 eurot.

Hankija on tuvastanud Aktsiaseltsi Baltflex autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumuses ja transpordi maksumuses (piirkonna põhine transpordi maksumus ühe sõiduki kohta remondi teostamise piirkonda) kõrvalekalded ja on Otsuse protokollis teinud järelduse, et Aktsiaselts Baltflex on esitanud põhjendatud selgitused ning kalkulatsioonid.

17.9.4.3. Aktsiaseltsi Baltflex on Hankijale vastuseks selgitanud põhjalikult autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumust ja transpordi maksumust, esitanud kalkulatsioonid.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija sai järeldada, et Aktsiaseltsi Baltflex Hanke osades 2, 3 ja 4 esitatud autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumuses ja Hanke osades 2, 3 ja 4 esitatud transpordi maksumused ei riku Keeldu.

17.9.5. ACM Service OÜ

17.9.5.1. 17.02.2026 on Hankija pöördunud kolmanda isiku poole selgitustaotlusega.

Kolmas isik Hankija 17.02.2026 selgitustaotlusele ei vastanud.

Hankija esitas 06.03.2026 uuesti sama selgitustaotluse. Sellele Kolmas isik vastas 11.03.2026 ja esitas:

- Hanke osa 2 töötunni maksumuse (automamaaler, autokeretehnik, mootorsõiduki kliimaseadmete käitleja, autoplekksepp) selgitused ja kalkulatsiooni;
- Hanke osa 2 transpordi maksumuse selgitused;
- Hanke osa 2 meeskonna km maksumus selgitused ja kalkulatsiooni;
- Hanke osa 2 autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumuse selgitused ja kalkulatsiooni;
- Hanke osa 2 sõiduki transpordil sõidukilomeetri maksumuse kalkulatsiooni;
- Hanke osa 3 transpordi maksumuse selgitused;
- Hanke osa 3 meeskonna km maksumuse selgitused ja kalkulatsiooni;
- Hanke osa 3 autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumuse selgitused ja kalkulatsiooni;
- Hanke osas 3 sõiduki transpordil sõidukilomeetri maksumuse kalkulatsiooni;
- Hanke osa 5 töötunni maksumuse (mootorsõidukidiagnostik, mootorsõidukitehnik, mootorsõiduki kliimaseadmete käitleja, automaaler, autokeretehnik) selgitused ja kalkulatsioonid;
- Hanke osa 5 transpordi maksumuse selgitused;
- Hanke osa 5 meeskonna km maksumuse selgitused ja kalkulatsiooni;
- Hanke osa 5 autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumuse selgitused ja kalkulatsiooni;
- Hanke osa 5 sõiduki transpordil sõidukilomeetri maksumuse kalkulatsioon;
- Hanke osa 5 töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu selgitused.

17.9.5.2. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankijal oli õigus anda ACM Service OÜ-le uus võimalus vastata Hankija selgitustaotlusele. RHS § 46 lg 4 viimane lause annab Hankijale õiguse *mõjuvatel põhjustel ettevõtjale antud dokumentide või selgituste esitamise tähtaega*

pikendada.

Oluline on see, et Hankija pidi kohtlema pakkujaid selles olukorras võrdselt. Võrdse kohtlemise põhimõte (RHS § 3 p 2) nõuab, et võrreldavaid olukordi ei käsitletaks erinevalt ja erinevaid olukordi ei käsitletaks ühetaoliselt.

Riigihangete registrist nähtub, et ka Steltmex OÜ ei vastanud esimesele selgitustaotlusele ja ka talle saadeti see 06.03.2026 uuesti. Seega pole alust asuda seisukohale, et Hankija on kohelnud pakkujaid ebavõrdselt ja andnud ACM Service OÜ-le mingisuguse eelise.

17.9.5.3. Vaidlus on Hanke osades 2, 3 ja 5 esitatud autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumustes - 0,2; 0,15 ja 0,15 eurot.

Hankija on tuvastanud ACM Service OÜ autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumuse osas kõrvalekalded ja on Otsuse protokollis teinud järelduse, et ACM Service OÜ on esitanud põhjendatud selgitused ning kalkulatsioonid.

17.9.4.3. ACM Service OÜ on Hankijale vastuseks selgitanud põhjalikult autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumust.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija sai järeldada, et ACM Service OÜ Hanke osades 2, 3 ja 5 esitatud autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumus ei riku Keeldu.

17.9.6. HR-Service OÜ

17.9.6.1. 17.02.2026 on Hankija pöördunud kolmanda isiku poole selgitustaotlusega.

Kolmas isik vastas 26.02.2026. Kolmas isik on kinnitanud, et ei kasuta lepingu sisest ega välist ristsubsideerimist ja selgitanud:

- Hanke osa 2 töötunni maksumust (mootorsõidukitehnik);
- Hanke osas 2 transpordi maksumust (lisatud koostööpartneri hinnakiri);
- Hanke osa 2 töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu;
- Hanke osa 2 autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumust;
- Hanke osa 2 sõiduki transpordil sõidukilomeetri maksumust;
- Hanke osa 3 töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu;
- Hanke osa 3 meeskonna km maksumust;
- Hanke osa 3 autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumust;
- Hanke osa 3 sõiduki transpordil sõidukilomeetri maksumust;
- Hanke osa 4 töötunni maksumusi (automaaler, mootorsõidukitehnik, autoplekksepp);
- Hanke osa 4 töötunni maksumus transpordi maksumust;
- Hanke osa 4 meeskonna km maksumust;
- Hanke osa 4 töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu;
- Hanke osa 4 autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumust.

17.9.6.2. Vaidlus on Hanke osades 2, 3 ja 4 esitatud töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasus - 0,0001 eurot.

Hankija on tuvastanud HR-Service OÜ töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu osas kõrvalekalded ja Otsuse protokollis teinud järelduse, et HR-Service OÜ on esitanud

põhjendatud selgitused.

17.9.6.3. HR-Service OÜ on töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu selgitanud sellega, et lepingulistel klientidel on juhatuse liikme telefoni number ja peale tööpäeva on see tavapärane, et juhatuse liige avab klientidele värava.

Seega on HR-Service OÜ lahendanud töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasuta. Juhatuse liige saab tasu seadusest ja põhikirjast tulenevate funktsioonide täitmise eest. Kui ta on ise võtnud endale veel mõne kohustuse, siis ei saa järeldada, et sellega on arvestatud juhatuse liikme tasus. Juhatuse liige võib täita lepingutest tulenevaid kohustusi tasuta. Ja nii see käesoleval juhul ka vastavalt HR-Service OÜ selgitustele on.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija sai järeldada, et HR-Service OÜ Hanke osades 2, 3 ja 4 esitatud töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu ei riku Keeldu.

17.9.7. Renowa Projektid OÜ

17.9.7.1. 17.02.2026 on Hankija pöördunud kolmanda isiku poole selgitustaotlusega.

Kolmas isik vastas 25.02.2026. Kolmas isik on selgitanud:

- Hanke osa 2 esitatud meeskonna kilomeetrihinna maksumuse kujundamist ja toonud välja arvutuse;
- Hanke osa 3 esitatud meeskonna kilomeetrihinna maksumuse kujundamist ja toonud välja arvutuse;
- Hanke osa 6 mootorsõidukitehnik töötunni maksumust;
- töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu 0,01 eurot kujunemist;
- tellija piirkonnas remondi teostamisel tehnikute kohale- ja ärasõidu maksumust ja esitanud arvutuse;
- transpordi maksumust, kolmas isik on esitanud arvutuse;
- autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumust ja esitanud arvutuse;
- transpordi sõidukilomeetri maksumuse kujundamist ja esitanud arvutuse.

Kolmas isik on vastusele lisanud kaks (2) dokumenti kütuse kliendihinna kohta (kolmanda isiku ärisaladus).

17.9.7.2. Vaidlus on Hanke osades 2, 3 ja 6 esitatud töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasus - 0,01 eurot.

Hankija on tuvastanud Renowa Projektid OÜ töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasus kõrvalekaldeid ja on teinud Otsuse protokollis järelduse, et Renowa Projektid OÜ on esitanud põhjendatud selgitused.

17.9.7.3. Renowa Projektid OÜ töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu selgitanud järgmiselt:

- 1) lepingu täitmise asukohas on ööpäevaringselt kohal isik, kelle tööülesannete hulka juba kuulub ligipääsu tagamine territooriumile, sõidukitele ja hankelepilinguga seotud dokumentatsioonile, Renowa Projektid OÜ töökorralduse järgi täidab sama isik töövälisel ajal ka ettevõtte esindaja funktsiooni;
- 2) töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamine ei eelda:
 - eraldi väljasõitu,

- täiendava tööjõu rakendamist,
 - eraldi tööaja arvestust,
 - lisakulusid.
- 3) kuna ettevõtte esindaja viibib lepingu täitmise asukohas pidevalt, siis puudub alus täiendava tasu tekkimiseks;
- 4) esitatud 0,01 eurot on formaalne - selle teenuse osutamisega ei kaasne kulu.

Vaidlustuskomisjoni arvates on see tasu 0,01 eurot esitatud lihtsalt seepärast, et tasu tuli esitada. Renowa Projektid OÜ-l on juba olemas töötaja, kes esindab teda töövälisel ajal ja tema tasu ei muutu siis, kui Renowa Projektid OÜ hakkab täitma hankelepingut (selle järelduse saab Renowa Projektid OÜ selgitustest teha).

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija sai järeldada, et Renowa Projektid OÜ Hanke osades 2, 3 ja 6 esitatud töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu ei riku Keeldu.

17.9.8. OÜ Vaiest

17.9.8.1. 17.02.2026 on Hankija pöördunud kolmanda isiku poole selgitustaotlusega.

Kolmas isik vastas 26.02.2026 (vastus sisaldab kolmanda isiku ärisaladust). Kolmas isik kinnitas, et pakkumuse maksumuse määramisel ei ole rakendatud lepingu sisest ega välist ristsubsideerimist ja selgitanud, et:

- töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu on majanduslikult põhjendatud (püsikulu, juhatuse liikme kättesaadavus, isetasuvus);
- autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumus on põhjendatud vaba ressursi müügi strateegia ja ressursi optimaalse rakendamisega;
- transpordi maksumus põhineb logistilisel mudelil ja sünergial koostööpartneritega;
- sõiduki transpordil sõidukilomeetri maksumus on tuletatud vahetult Hankija poolt teabevahetuse käigus esitatud valemist.

17.9.8.2. Vaidlus on Hanke osades 2 ja 3 esitatud autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumuses - 0,10 eurot ja Hanke osades 2 ja 3 esitatud töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasus - 0,01 eurot.

Hankija on tuvastanud OÜ Vaiest autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumuses ja töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasus kõrvalekalded ja Otsuse protokollis teinud järelduse, et OÜ Vaiest on esitanud põhjendatud selgitused.

17.9.8.3. OÜ Vaiest on autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumust selgitanud täpsemalt järgmiselt:

- 1) OÜ Vaiest tööprotsessid on planeeritud järjekorra alusel, kuhu on sisse arvestatud piisavad ajapuhvrid ettenägematute asjaolude katmiseks. Vaba ressurss võimaldab hankepõhiseid tegevusi teha nii, et lisakulu ei esine;
- 2) täiendavat tööjõukulu ei teki;
- 3) ühikuhind 0,10 eurot/km on käsitletav täiendava tuluna üldiste püsikulude katmisesse.

OÜ Vaiest selgitustest järeldub, et 0,10 eurot/km osutatakse teenust ja mingit lisakulu ei teki.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija sai järeldada, et OÜ Vaiest Hanke osades 2 ja 3 esitatud autojuhi kasutamisel sõidukilomeetri maksumus ei riku Keeldu.

17.9.8.4. OÜ Vaiest on töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu selgitanud järgmiselt:

- 1) tegevuskohas on tagatud mehitatud ööpäevaringne valve, vastav personalikulu on OÜ Vaiest püsikulu, mis on kaetud sõltumata sõlmitava hankelepingu täitmisest, sõidukite vastuvõtmisega ei kaasne täiendavat kuluartiklit;
- 2) kuna juhatuse liikme tasu ja vastutus on olemuslikult ajaliselt piiramata (24/7), on esindatusega seotud kulud tagatud olemasolevas juhtimiskulus.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et sisuliselt on OÜ Vaiest andnud Hankijale teada, et töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamisega ei kaasne täiendavat kuluartiklit. Seega kulu ei teki, esitatud tasu on sümboolne.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija sai järeldada, et OÜ Vaiest Hanke osades 2 ja 3 esitatud töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu ei riku Keeldu.

17.9.9. OÜ GoCraft

17.9.9.1. 17.02.2026 on Hankija pöördunud kolmanda isiku poole selgitustaotlusega.

Kolmas isik vastas 25.02.2026 (vastus sisaldab kolmanda isiku ärisaladust). Kolmas isik kinnitas, et ei ole oma pakkumuse üheski aspektis kasutanud hankelepingusisest ega -välist ristsubsideerimist ja selgitas, et:

- töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu pakutud hindadega ei ole võimalik ühegi pakkuja poolt. Fikseeritud teenuse osutamise hinna küsimisel (diferentseerimata erinevaid asupaiku ja muid olulisi asjaolusid) oleks lepingusisene ristsubsideerimine hanketingimustesse olemuslikult sisse kirjutatud;
- töövälisel ajal ettevõtte esindamine on Kolmanda isiku juhatuse liikmete vastutusvaldkond, mingit täiendavat tasu selle eest juhatuse liikmele ei kaasne;
- transpordi maksumus sõltub sõiduki asukohast ja transpordi teepikkusest, kilomeetrihinna maksumus on arvutatud Hankija poolt avaldatud valemi alusel. Kolmas isik esitas vastuse lisas täpsemad kalkultatsioonid.

17.9.9.2. Vaidlus on Hanke osades 3 ja 4 esitatud töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasus - 0,001 eurot.

Hankija on tuvastanud OÜ GoCraft töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu osas tuvastanud kõrvalekalded ja on Otsuse protokollis teinud järelduse, et OÜ GoCraft on esitanud põhjendatud selgitused.

17.9.9.3. OÜ GoCraft on töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu selgitanud täpsemalt järgmiselt:

- 1) raamlepingu p-st 5.9. tuleneb täitja kohustuse tagada ligipääs remondi teostamise asukohta ja/või hankelepingut puudutavale dokumentatsioonile ja taristule mh töövälisel ajal vähemalt 2-tunnise etteteatamisega;
- 2) tegemist pole tasuga teenuse osutamise eest, vaid ligipääsu tagamise eest;
- 3) kui teenuse osutamise kohtasid on mitmeid, siis juba ainuüksi sõiduaeg ja transpordikulu on erinev, lisaks erineb tõenäoliselt ka kohapeal viibimise aeg;
- 4) OÜ GoCraft puhul jääb kohustus tagada töövälisel ajal ettevõtte esindaja (st tööpäevadel ajavahemikus 17.00–9.00 ning nädalavahetustel) juhatuse liikmete vastutusvaldkonda, kuivõrd juhatusel on igal juhul kohustus korraldada äriühingu tööd. Mingit täiendavat tasu selle eest juhatuse liikmele ei kaasne.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et tasu 0,001 eurot on esitatud lihtsalt seepärast, et tasu tuli esitada. Samamoodi kui HR-Service OÜ on ka OÜ GoGraft lahendanud töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasuta juhatuse liikmete kaudu. See tuleneb selgelt OÜ GoGraft selgitusest Hankijale.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija sai järeldada, et OÜ GoGraft Hanke osades 3 ja 4 esitatud töövälisel ajal ettevõtte esindaja tagamise tasu ei riku Keeldu.

18. Lähtudes eelpooltoodust jääb Vaidlustaja vaidlustus rahuldamata.

19. Vaidlustusmenetluse kulud

Lähtudes sellest, et vaidlustus jääb RHS § 197 lg 1 p-i 4 alusel rahuldamata, kuuluvad vaidlustusmenetluse kulude jaotamisel kohaldamisele RHS § 198 lg-d 3 ja 8.

Hankija pole kulude välja mõistmist taotlenud.

Vaidlustaja kulud jäävad tema enda kanda.

Kolmas isik Aktsiaselts Baltflex on esitanud tähtaegselt taotlused lepingulise esindaja kulude hüvitamiseks kogusummas 3195 eurot (käibemaksuta), 17 tunni ja 45 minuti õigusteenuse osutamise eest, tunnihinnaga 180 eurot (käibemaksuta).

Lepingulise esindaja kulude vajalikkuse ja põhjendatuse hindamisel võtab vaidlustuskomisjon arvesse läbitöötamist vajavate materjalide mahukust, vaidlusaluste küsimuste keerukust, samuti menetluse kestust ja seda, et väljamõistetavad esindaja kulud ei tohiks tervikuna olla vaidlustusasja iseloomu ja tähtsust arvestades ilmselgelt ülepaisutatud.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et mistahes vajadust keeruliste õiguslike küsimustega tegelemiseks ja mahukate dokumentide läbi töötamiseks polnud, sest vaidlus taandus sellele, kas Hankija on kolmandate isikute pakkumusi ühe tingimuse (Keelu) osas sisuliselt kontrollinud ja teinud õiged järeldused. Tegemist oli korduva vaidlusega, mistõttu samadel esindajatel olid peamised asjaolud juba eelnevast teada. Seetõttu peab vaidlustuskomisjon kolmanda isiku Aktsiaseltsi Baltflex lepingulise esindaja kulusid mõnevõrra ülepaisutatuks. Vaidlustuskomisjon peab vajalikuks ja põhjendatuks kolmanda isiku Aktsiaseltsi Baltflex lepingulise esindaja kulusid summas 1800 eurot (käibemaksuta), 10 tunni õigusabi osutamise eest. Vaidlustajalt tuleb kolmandale isikule Aktsiaseltsile Baltflex välja mõista 1800 eurot (käibemaksuta).

(allkirjastatud digitaalselt)